

YEREL SİYASETTE LGBTİ HAKLARI

SPoD Siyasi
Temsil ve
Katılım
Kıtaplığı - 1

Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve
Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği

YEREL SİYASETTE LGBTİ HAKLARI

Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve
Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği

SPoD

SPoD LGBTİ - Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği
ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği

Asmalı Mescit Mahallesi
Kallavi Sokak No:10/4
Beyoğlu - İstanbul
Tel: (212) 292 48 02
info@spod.org.tr
www.spod.org.tr
www.spod.org.tr/siyasi-temsil-calismalari/

Birinci Baskı
İstanbul, Aralık 2014

Yayına Hazırlayanlar:
Sezen Yalçın
Deniz Şapka
Mehmet Akın
Sultan Ekinci

Çeviri:
Cansu Atlay

Tasarım:
Berkay Yahya

Baskı:
PUNTO BASKI ÇÖZÜMLERİ
Halaskargazi Caddesi
No:145/5 Şişli - İstanbul
T: (212) 231 30 67(pbx)
F: (212) 231 33 37
punto@puntos.com
www.puntos.com

Bu çalışma, Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği'nin 2013-2014 yıllarında Açık Toplum Vakfı, Friedrich Ebert Stiftung, Hollanda Başkonsolosluğu Matra Fonu ve Global Dialogue desteğiyle yürütülen "Yerel Siyasete LGBTİ Hakları Perspektifi Kazandırmak" projesi kapsamında hazırlanmıştır.

İçindekiler

Giriş	4
Türkiye’de LGBTİ Hareketi ve Siyaset	5
LGBTİ Odaklı Sosyal Politikalar ve Yerel Yönetimler	30
Yerel Yönetimler LGBTİ’ler için neden önemlidir?	32
LGBTİ hareketi yerel yönetimler alanında neyi hedefleyebilir?	32
Yerel yönetimlerde LGBTİ eşitliği politikaları oluşturmak için neler yapılmalı?	32
Yerel Yönetimler Siyaset Okulu Sonuç Bildirgesi: LGBTİ Dostu Kentler Talep Ediyoruz!	34
Dünyada LGBTİ Hareketi ve Siyaset	36
Gökkuşaağı Şehirler Ağı	
Avrupa’da Yerel Yönetimlerin LGBT Politikaları	40
Amsterdam Belediyesi	41
Berlin Belediyesi	43
Brüksel Belediyesi.	44
Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler	46
Yerel Yönetimlerin Yetki ve Sorumlulukları	48
Alternatif Özyönetim Modeli Olarak Demokratik Özerklik	57
Yerel Yönetimlere Yurttaş Katılımı	62
Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı	72
Avrupa Kentsel Şartı	75

Giriş

Bu kitap, Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği'nin (SPoD LGBTİ) 2011 yılında kuruluşundan bu yana temel çalışma alanlarından biri olan siyasette LGBTİ hakları mücadelesinin güçlendirilmesi amacıyla yürüttüğü "Yerel Siyasete LGBTİ Hakları Perspektifi Kazandırmak" projesi kapsamında hazırlanmıştır.

SPoD LGBTİ, 2014 Yerel Seçimleri sürecinde LGBTİ'lerin siyasi temsili ve katılımına yönelik çalışmaları doğrultusunda Yerel Yönetimler Siyaset Okulu'nu gerçekleştirerek, LGBTİ'lerin yerel siyaset mekanizmaları hakkında bilgilendirilmesi ve buldukları şehirlerde yerel siyasi aktörler haline gelmeleri için güçlendirilmesini sağladı. Yine bu dönemde seçimlerin LGBTİ'ler tarafından izlenmesi ve LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokolüyle Belediye Başkan adaylarını LGBTİ eşitliği konusunda bir tavır sergilemeye çağırarak siyasette LGBTİ hakları mücadelesinin görünürlüğüne katkıda bulundu. Bu çalışmaların ve seçim kampanyası boyunca sürdürülen tartışmaların bir çıktısı niteliğinde olan bu yayının, LGBTİ hareketinin siyasi partiler ve siyasi karar alma mekanizmalarıyla olan tarihsel serüveninde yerel siyaset içinde yer alma deneyimini kalıcı hale getirmesini ve LGBTİ hareketinin ileriye dönük siyasi mücadele pratiklerini oluştururken bir hafıza oluşturma işlevini görmesini umuyoruz.

El kitabının hazırlanmasındaki katkıları için,

Siyaset Okulu eğitmenleri Dr. Ali Ercan Özgür, Dilek Ertükel, Erkan Karabay, Prof. Dr. Fikret Toksöz, Gülesin Nematlı, İkbâl Polat, Nejat Taştan, Prof. Dr. Nurhan Yentürk, Yrd. Doç. Dr. Özgün Akduran, Selen Lermioğlu Yılmaz, Sezai Hazır, Şeyda Taluk, Şeyma Kantarcı ve Dr. Volkan Yılmaz'a, kaynak tarama aşamasındaki yardımları için Doç. Dr. Ayten Alkan'a, tartışmaları zenginleştiren Siyaset Okulu katılımcılarına, deşifre konusunda bize gönüllü destek veren; Anıl Eser, İrmak Deşer, İlbey Bulut, Kültigin Kağan Akbulut, Özlem Çavuş, Tolga Uyanık'a, gönüllü çeviri desteği için Cansu Atlay'a teşekkür ederiz.

Değerli katkıları olmasaydı, bu çalışmayı gerçekleştirmemiz mümkün olmazdı.

Sezen Yalçın

*Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği
Siyasi Temsil Alan Koordinatörü*

Türkiye’de LGBTİ Hareketi ve Siyaset

Türkiye’de LGBTİ (lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks) hareketinin siyasi görünürlüğü, 2013 yılının Haziran ayında başlayan Gezi direnişi boyunca parkta süren LGBT Blok deneyimi, ardından SPoD LGBTİ’nin çağrısıyla İstanbul’da bir araya gelen bağımsız LGBTİ Siyasi Temsil ve Katılım Platformu ve yerel seçimlere yönelik kampanya süreciyle önemli bir ivme kazanmıştır. SPoD LGBTİ olarak yerel seçimler sürecinde yürüttüğümüz çalışmalar ve bu yayını hazırlamamıza temel oluşturan yerel siyasette LGBTİ hakları için alan açma mücadelesi, böyle bir siyasi zeminde hayata geçirilmiştir. Bu bölümde şu anda hareketin geldiği aşamayı daha iyi görebilmek için Türkiye’de LGBTİ hareketinin siyasi mücadelesinde öne çıkan tarihsel dönüm noktalarına değineceğiz.

Türkiye’de LGBTİ hareketi, 1990’lardan itibaren örgütlü bir mücadele ile her geçen yıl daha da güçlenerek radikal bir toplumsal harekete dönüşmüştür. Ortaya çıkışı itibarıyla bir varoluş mücadelesi olarak başlayan LGBTİ hareketinin, geçtiğimiz yıllarda ise hareketin çıkış noktası olan görünürlük ve tanınma taleplerinin ötesinde daha geniş bir hak mücadelesine evrildiğini söylemek mümkündür.

Hareketin tarihselliğine bakacak olursak, Türkiye’de LGBTİ hareketi dünyaya kıyasla oldukça geç bir dönemde, 1990’lı yıllarda ortaya çıkmış, fakat sosyal hareketler açısından kısa sayılabilecek 20 yıl gibi bir sürede destek tabanını toplumsal muhalefetin farklı bileşenleriyle kurduğu dirsek teması sayesinde genişleterek büyük bir yol almıştır. Türkiye’de LGBTİ hareketinin tarihi İstanbul’da Lambda ve Ankara’da KAOS-GL’nin 1990’ların başında birer LGBTİ oluşumu olarak ortaya çıkmalarına dayandırılabilir.

Takip eden yıllarda İstanbul ve Ankara'da sokak eylemleriyle kamusal bir görünürlük de kazanan hareket, 2000'lerin ortalarına gelindiğinde oluşumların dernekleşme sürecine girmesiyle resmi kurumlar nezdinde de bir tanınma sağlamıştır.

LGBTİ oluşumlarının ortaya çıkışından önceki döneme baktığımızda ise 1980'li yıllarda darbe sonrası siyasi baskının, tüm muhalif kesimler üzerinde olduğu gibi, yeni yeni görünür olmaya başlayan eşcinsellere ve translara yönelik de sistematik bir yıldırma politikası şeklinde yaşandığını görüyoruz. Trans bireylere yönelik dayak, ev basma ve hatta yaşadıkları kentlerden sürülmeye varan şiddet ve baskı karşısında başlatılan 1987 tarihli açlık grevi Türkiye tarihinde LGBTİ'lerin ilk siyasi eylemi sayılabilir.

Eşcinseller dağıtıldı

1990'lı yıllara geldiğimizde ise eşcinseller ve transların bir araya gelerek örgütlenmeye başladıklarını görmekteyiz. Buradan doğan hareketin varlığı kısa zaman içinde siyasete de etki edecek boyutlara ulaşmıştır. Örneğin, 1996'da kurulan Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılığı parti içerisinde yasaklayan ilk siyasi parti oldu. Bu kazanımda yeni ortaya çıkan örgütlü LGBT hareketinin varlığı kadar, parti içindeki LGBT bireylerin mücadelesinin de etkisi yadsınmaz.

18 Nisan 1999 Yerel Seçimleri'nde Demet Demir, ÖDP'den Beyoğlu Belediye meclis üyesi adaylığıyla, Türkiye'de yerel seçimlerde aday olan ilk trans birey olarak tarihe geçti.

Hareket, 2000'li yıllarda kamusal alanda görünürlüğünü arttırarak siyasi partiler, işçi sendikaları ve çeşitli toplumsal hareketler içinde de LGBTİ haklarını savunmaya başladı. 2001 yılındaki 1 Mayıs gösterilerinde Kaos GL'nin ilk defa kendi pankartıyla ve grup kimliğiyle alana çıkışıyla Türkiye'deki eşcinseller ve translar kamusal alanda örgütlü biçimde ilk defa varlıklarını ortaya koymuş oldu. Daha sonra Lambdaistanbul da 2002 ve 2003 yıllarında İstanbul'daki 1 Mayıs gösterilerine kendi kortejleriyle katıldılar.

LGBTİ hareketi, kadın hareketinden de aldığı güçle, 2000'li yılların başında çalışmalarına başlanan, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu'nun ayrımcılığı yasaklayan maddesine cinsel yönelimin girmesi için önemli bir gündem oluşturmayı başardı. 2004 yılında kadın ve LGBTİ örgütleri TBMM Adalet Alt Komisyonu'na taleplerini iletilerse de kanunda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği kavramlarına yer verilmedi.

Demokratik Halk Partisi (DEHAP) 2003 yılında programında "cinsel yönelimlerinin farklılığından dolayı ayrımcılığa son verilmesi" başlığı ile partinin bu alanda da mücadele edeceğini ve LGBTİ haklarını savunacağını duyurdu. DEHAP'ın bu ilk adımının ardından gelen yıllarda da Kürt hareketini temsil eden siyasi partiler, özellikle de bu partilerde siyaset yapan feminist kadınlar, LGBTİ haklarına destek vermeye devam ettiler.

Avrupa Birliği Uyum Süreci kapsamında 2005 yılında değiştirilen Dernekler Yasası sayesinde, Ankara’da Kaos GL ve Pembe Hayat, İstanbul’da Lambdaistanbul ve İstanbul LGBTT resmi dernek statüsüne kavuştu. 2007 yılında İstanbul Valiliği, Lambdaistanbul Derneği’nin “genel ahlak” ve “Türk aile yapısına aykırılık” gerekçesiyle kapatılması için dava açtı. Davaya karşı 2008 yılında 5000 imza toplanmasının ardından Demokratik Toplum Partisi (DTP) Milletvekili Sebahat Tuncel ve ÖDP Milletvekili Ufuk Uras TBMM’de konuya dikkat çektiler. Avrupa Birliği İlerleme Raporu’nda da değinilen “Lambdaistanbul Kapatma Davası” uluslararası basında geniş yer bulmuş, süreç 2009 yılında derneğin kapatılması yönündeki yerel mahkeme kararının Yargıtay tarafından bozulmasıyla sona ermiştir.

22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde Demokratik Toplum Partisi (DTP), Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP), Emek Partisi (EMEP) ve Sosyalist Demokrasi Partisi (SDP) milletvekilleri yüzde 10’luk seçim barajı sebebiyle bağımsız adaylıklarını ilan ederek “Bin Umut Adayları” olarak blok oluşturdular. Bu blok, azınlıkların ve ayrımcılığa uğrayan tüm grupların haklarını ön plana çıkaran bir kampanya düzenledi. Aynı blokta yer alan İstanbul 2. Bölge Bağımsız Milletvekili Adayı Baskın Oran “Türk Kürt’ü, Kürt Ermeni’yi, Ermeni Çingene’yi, Çingene Çerkez’i, Çerkez işsizi, işsiz kadınları, kadınlar Alevi’yi, Alevi eşcinselleri savunacak” sloganı ve LGBTİ hareketine desteği nedeniyle Lambdaistanbul ve bağımsız LGBTİ aktivistleri tarafından desteklendi. Oran, o dönemde Türkiye’de yaşayan LGBTİ’lerin sorunlarını seçim kampanyalarıyla kamusal alanda ifade eden ilk milletvekili aday oldu. Bu kampanya LGBTİ hareketi üzerinden önemli bir etki yaratmış, LGBTİ’lerin problemlerinin yanında Ermeni, Kürt, Çingene gibi grupların da haklarını savunan Oran’ın söylemleri büyük destek almıştır. Baskın Oran seçimler sonucunda milletvekili seçilemese de o sene LGBTİ haklarının siyasi bir kampanya çerçevesinde savunulmasıyla önemli bir görünürlük sağlanmış oldu. Hem Oran’ın kampanyası hem “Lambdaistanbul Kapatma Davası” üzerine yaşanan tartışmalar nedeniyle, her sene Haziran ayının son haftası yapılan Onur Yürüyüşü’ne o yıllar için rekor sayılabilecek bir katılım sağlanmıştır. Bir önceki sene 150 kişinin katıldığı yürüyüşe 2007 yılında 1000’den fazla kişi katılmıştır.

2007 yılında, Demet Demir ÖDP tarafından Isparta milletvekili aday gösterilerek, Türkiye’nin ilk trans milletvekili aday oldu, fakat seçilemedi. 2009 yılında ise ilk trans muhtar aday olarak Belgin Çelik, Beyoğlu Katip Çelebi Mahallesi’nde adaylığını gösterdi. Seçim kampanyasında LGBTİ aktivistlerinin desteğini alan Çelik seçimleri kazanamadı. Hem Demet Demir’in hem de Belgin Çelik’in açık trans kimlikleriyle seçim yarışına girmiş olmaları Türkiye siyasi tarihinde bir ilk olması açısından çok büyük bir öneme sahip olmakla birlikte, LGBTİ örgütleriyle siyasi partiler ve yerel yönetimler arasında sürdürülebilir bir ilişkinin kurulması için şartların henüz oluşmadığı o yıllarda, adaylık süreçleri bireysel girişimler olarak kalmıştır.

2008 yılında LGBTT Hakları Platformu mecliste anayasal eşitlik talep etti. Bu platform, Anayasanın “Kanun önünde eşitlik” maddesinde (10.

Madde) cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ifadelerinin eklenmesi talebini meclise sundu.

2010'lu yıllarda LGBTİ örgütlerinin dernekleşmesinin de ardından hukuki talepler ile ilgili kampanyalar ağırlık kazanmaya başladı. Nefret cinayetleri, nefret söylemleri, LGBTİ'lerin çalışma hakkı gibi hukuki mücadeleler hareketin gündeminde ön sıralara yerleşti.

2011 yılına gelindiğinde LGBTİ hareketinin en temel yasal mücadelelerinden biri, Yeni Anayasa sürecinde, anayasanın eşitlik maddesine cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ibarelerinin eklenmesi için yürütülen kampanya oldu. Bu süreç aynı zamanda LGBTİ hareketi ile parlamentoda yer alan siyasi partiler arasındaki ilişkinin sıkılaştığı bir dönemi beraberinde getirdi. Yeni Anayasa Sürecinin başlamasından önce ortaya çıkmış olan ortak talep, başta SPoD LGBTİ olmak üzere çok sayıda LGBTİ derneği, oluşumu ve bağımsız LGBTİ aktivisti tarafından milletvekilleri ve kamuoyu ile paylaşıldı. Bu döneme kadar Türkiye'deki mevcut siyasi partilerin çok azıyla ve kısıtlı bir ilişki içerisinde olan LGBTİ hareketi, bu yoğun temas sonucunda önemli bir siyasi baskı grubu haline gelmeye başladı. Vekiller mecliste LGBTİ'lerin sorunlarıyla ilgili olarak ardı ardına soru önermeleri vermeye başladı. On yılı aşkın süredir LGBTİ hakları mücadelesine destek veren BDP'nin çizgisine ek olarak, 2011 seçimlerinde CHP grubu içerisinde önemli bir etkinlik kazanan yeni CHP'nin milletvekilleri de LGBTİ hareketinin anayasal tanıma taleplerini mecliste aktif olarak seslendirdiler. Anayasa Uzlaşma Komisyonu'nda BDP ve CHP milletvekillerinin cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılıkla mücadelenin anayasada yer alması gerektiğine ilişkin ortak talepleri ve AKP ile MHP milletvekillerinin bu taleplere cepheden karşı çıkışı, LGBTİ hareketinin anayasal taleplerini, anayasa tartışmalarının merkezine oturttu. 2012 yılında SPoD LGBTİ, Yeni Anayasa Süreci'nde başlattığı kampanya kapsamında CHP, BDP ve Anayasa Uzlaşma Komisyonu ile görüşerek LGBTİ bireylerin anayasal taleplerini ilettiler. Ayrımcılık yasa tasarısı, yerel yönetimlerde çalışanların eğitimi ve nefret suçları yasa tasarısı gibi konularda komisyona görüş bildirdi. Bu kampanyaya Avrupa Parlamentosu'ndan da destek geldi. Avrupa Parlamentosu Türkiye Delegasyonu Başkanı Hélène Flautre, LGBTİ Hakları İntergrup Eşbaşkanları ve İntergrup üyeleri tarafından imzalanan bir çağrı mektubu, TBMM Başkanı Cemil Çiçek ve Anayasa Uzlaşma Komisyonu üyesi milletvekillerine gönderildi. İlgili madde Anayasa görüşmelerinde uzlaşma sağlanamayan maddeler arasında kaldı.

LGBTİ hareketinin farklı hareketlerle temasının arttığı son yıllarda LGBTİ'lerin yaşadıkları sorunların sadece kendi öz sorunları olmaktan çıkıp sol siyasetin ve genel anlamda özgürlük mücadelelerinin bir parçası haline geldiğini söylemek mümkün. Yine bu dönemde artan sayıda siyasi parti, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli sorunları tüzüklerinde ifade etmeye başladı ya da mecliste gündeme getirdi. Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi, Demokrat Parti, Barış ve Demokrasi Partisi, Halkların Demokratik Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi ve Türkiye Komünist Partisi günü-

müzde parti programlarında cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim ayrımcılığıyla mücadele edileceğine açıkça yer verdi.

Gezi Direnişi ve LGBT Blok

Haziran 2013'te başlayan Gezi Parkı Protestoları LGBTİ'lerin belleğinde önemli bir yer edindi. Her ne kadar internetin gelişmesiyle LGBTİ'lerin birbiriyle iletişimi kolaylaşmış gibi görünse de Gezi Parkı LGBTİ'lerin İstanbul'da sosyalleştikleri az sayıda mekandan biri olma özelliğini koruyordu. Bu nedenle hem örgütlü hem de hareketin dışından LGBTİ'ler de Gezi'deki yıkım ve talan karşısında sessiz kalmadılar, protestolarda bir araya gelerek 'LGBT Blok'u kurdular. Hem Gezi sürecinin yarattığı dinamikle hem de LGBTİ hareketinin 20 yıllık sokakla iç içe örgütlülüğü ile şekillenen blok sayesinde LGBTİ bireylerin diğer birçok kişi, grup ve örgütle bağları oluşmuş, halihazırda var olan temas da güçlendirilmiştir.

Direnış boyunca LGBT Blok bileşenlerinin çatışmasız geçen günlerde Gezi Parkı'nda gerçekleştirdiği sürekli ve plansız yürüyüşler, atölyeler, basın açıklamaları LGBTİ'lerin mücadele içindeki görünürlüğünün artmasına önemli bir katkıda bulundu. Aynı ay içinde gerçekleştirilen 2013 LGBTİ Onur Yürüyüşü'ne 60 bin kişinin üzerinde katılımın olması da görünürlükle birlikte toplumsal desteğin artışını açıkça ortaya koydu.

Gezi protestolarının ardından LGBTİ hareketinin İstanbul, Ankara, İzmir ve Diyarbakır'da halihazırdaki görünürlüğü artarken, bu illerin dışında da hareket bir mücadele alanı olarak kendine yer açmaya başladı. Büyük illerde var olan Lambdaİstanbul, KAOS-GL, Siyah Pembe Üçgen, Pembe Hayat, İstanbul LBTT, Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD), LBTT Aileleri İstanbul Grubu (LISTAG), Trans Danışma Merkezi Derneği (T-DER), MorEl Eskişehir LBTT Oluşumu,

Diyarbakır Keskesor LGBT ve Hebun LGBT gibi oluşumlara ek olarak, Antep'te ZeugMADİ, Edirne'de Trakya LGBTQİ, Mersin'de Mersin LGBT 7 Renk, Adana'da Queer Adana, Malatya LGBT Oluşumu, İstanbul'da Hevi LGBT İnisyatifi, Trabzon'da Mor Balık LGBT, Giresun'da Gökkuşuğu LGBT Grubu ve Antalya'da Pembe Caretta LGBTQ kuruldu. Hem Gezi sürecinin yarattığı toplumsal ve siyasi meşruiyet, hem de yeni örgütlerin ortaya çıkışıyla birlikte hareketin coğrafi olarak genişlemesi, LGBTİ hareketini siyasi bir irade ortaya koyabilecek bir aşamaya taşıdı.

LGBT Siyasi Temsil ve Katılım Platformu

Gezi protestolarının ardından İstanbul'da bulunan LGBTİ örgütleri ve bağımsız aktivistlerinin SPOD'un çağrısıyla bir araya gelerek başlattıkları tartışmalar üzerine ortaya çıkan LGBT Siyasi Temsil ve Katılım Platformu, LGBTİ'lerin yerel seçimlere ilişkin bağımsız ve ortak bir siyasi bir tutum sergilemesi için bir zemin sağladı. Güncel siyaseti tartışmak, LGBTİ haklarının mücadele alanlarından biri olarak yerel politikayı gündemleştirmek için ortaya çıkan Platform, önemli bir ihtiyaca cevap verdi. LGBTİ'ler olarak yaşanan sorunların siyasi dile dökülmesinin yollarının arandığı, İstanbul'daki bütün LGBTİ örgütlerinin ve bağımsız aktivistlerin yer aldığı platform birçok anlamda güçlendirici bir deneyim oldu ve LGBTİ hareketi içerisinde önemli tartışmaların da önünü açtı.

Platformda yürütülen tartışmalarda bir yandan LGBTİ hareketi olarak izlenecek ortak siyasi hattın nasıl olması gerektiğine odaklanılırken, bir yandan da kurumsal siyasi yapılara, LGBTİ'lerin siyasetin içinde yer almasının siyasetin yapısını nasıl dönüştürebileceğini anlatmanın yolları arandı.

Farklı siyasi görüşlerden LGBTİ aktivistleri, LGBTİ'lerin siyasi temsili ve mevcut partilerle ilişkilenecek konusunda görüşlerini birbirleriyle tartışarak yol aldı. Bu iç tartışmaların bağımsız bir LGBTİ hakları çizgisinin oluşmasına yaptığı katkıya ek olarak, Platform aynı zamanda LGBTİ'lerin var oldukları siyasi yapılara da mücadeleyi taşımaları için bir köprü görevini üstlendi. Platformun "Biz kimiz?" metninin de ortaya koyduğu gibi LGBTİ'lerin siyasete katılımını ve siyasette temsili desteklemek, LGBTİ'lerin yerel siyasi taleplerini duyurmak, "LGBTİ'ler için yaşanabilir bir şehir mümkündür" demek amacıyla yola çıkan Platform, yerel seçimler öncesinde kurumsal siyasi yapıları LGBTİ hakları konusunda bir tutum almaya zorlamayı da amaçladı.

SPOD LGBTİ Yerel Yönetimler Siyaset Okulu

İstanbul'da oluşturulan platformun çalışmalarının yanında SPoD, Türkiye'nin 10 farklı ilinden gelen LGBTİ aktivistlerinin katılımıyla bir haftalık Yerel Yönetimler Siyaset Okulu'nu düzenledi. Siyaset Okulu kapsamında bir yandan LGBTİ aktivistlerinin temsili demokrasi kurumları içerisinde etkin görevler üstlenebilecek becerileri kazanmasına yönelik güçlendirme çalışmaları sürdürülürken, bir yandan da farklı illerde yaşayan LGBTİ aktivistleri, yaşadıkları sorunları ve bu sorunların ne ölçüde yerel ne ölçüde ulusal düzeyde tanımlanabileceğini birlikte tartışma fırsatı buldular. Adana, Ankara, Antalya, Dersim, Diyarbakır, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Mersin illerinden gelen katılımcıların okul süresince ve sonrasında yürüttükleri tartışmalar LGBTİ mücadelesinin yerel farklılıkları gözeterek ve yerel siyasi dinamiklerle ilişkilenerak yürütülmesinin önemini ortaya çıkardı. Yerel Yönetimler Siyaset Okulu Sonuç Bildirgesi (bkz sf. 34) yerel yönetimlerden LGBTİ bireylerin taleplerini somutlaştırdı ve talepler metni 14 LGBTİ dernek ve oluşumunun imzasıyla yayımlandı.

Yerel Yönetimler Siyaset Okulu sonrasında SPoD, İstanbul'da farklı siyasi partilerin belediye başkan aday adayları ile görüştü ve aday adaylarına yerel yönetimlerden LGBTİ'lerin taleplerini aktardı. Adaylıkların kesinleşmesinin ardından ise, SPoD aktivistleri belediye başkan adaylarından yerel yönetimlerden LGBTİ'lerin taleplerini içeren LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokol Metni'ne (bkz sf. 16) imza koymalarını talep etti. Siyaset Okulu katılımcılarının da kendi illerindeki adaylarla ilişkilendiği bu süreç hem belediye başkan adaylarının LGBTİ haklarını yerel ölçekte nasıl hayata geçirebileceklerine ilişkin bilgilendirilmesine yaradı, hem de LGBTİ hareketinin yerel siyasetin yeniden oluşumunda aktif bir siyasi özne olarak yer almasını sağladı.

Sosyal Politkalar Cinsiyet Kimliği ve
Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği

Yerel Yönetimler Siyaset Okulu

11-17 Kasım 2013 – İstanbul

Bu etkinlik Hollanda Başkonsolosluğu Matra/İnsan Hakları Fonu,
Heinrich Böll Stiftung Derneği ve Açık toplum Vakfı'nın desteğiyle gerçekleştirilmektedir.

Yerel Yönetimler Siyaset Okulu katılımcılarından...

"Aday-seçmen ilişkisi ve kaynak geliştirmeye dair, her ne kadar seçim sistemleri ve seçmen kitle profili farklı olsa da dünyanın hemen hemen her yerinde bu işin benzer yürüdüğünü ve yoğun bir iletişim becerisi gerektiğini kavradım, buradaki bilgi aktarımını yerel örgütümüzdeki arkadaşlarla paylaşacağım. Burada çizilecek yol haritası ile ilintileyerek, Adana'daki uygulama alanlarını zorlayacağız."

Alican Kalan - Queer Adana

"Eşitlik kavramının bile heteroseksist algıyla şekillendiği bir ortamda, farklı cinsel yönelimlerin bu eşitlik perspektifinde nasıl var olma mücadelesi verebileceği konusunda çok önemli tartışmalar yürüttük."

Mersin 7 Renk LGBTİ Katılımcısı

"Seçimlerde sadece Dersim ilinde değil ilçelerinde de aday adaylarını ve adayları tanıma, onları gözlemleme, ortak hareket etme ve yönlendirme noktasında tartışmalar içerisinde olacağım. Hatta Dersim'e yakın olan Erzincan ilindeki seçim sürecini de takip edeceğim."

Loren Elva - Dersim Roştiya Asme LGBTİ Oluşumu

"Katılımcı demokrasi için mahalle komiteleri ve kent konseylerinin ne kadar önemli yapılar olduğunu bu siyaset okulunda öğrendim."

Asya Elmas - Hevi LGBTİ İnişiyatifi

"LGBTİ'ler daha önce buldukları yerlerde LGBTİ siyaseti yürütemezken ve bunun olanakları yokken, bugün SPoD, İstanbul'un göbeğinde siyaset okulu düzenleyip Türkiye'nin her yerinden oluşumları mobilize ediyor. LGBTİ hareketinin bugün yerel seçimlerle beraber yerel yönetime katılmaya aday olması ve politika yapma noktasında kararlılığı, yerel yönetimlere yeni bir soluk getiriyor."

Rosi da - Hevi LGBTİ İnişiyatifi

"LGBTİ haklarına dair yerelde hangi kurumdan neler talep edebileceğimizi ve nasıl bir yol izlememiz gerektiğini öğrendim. Nasıl bir seçim kampanyası yürütülebilir, daha da önemlisi iyi aday kimdir konularında belki de çok da gerçekçi bir biçimde düşünmediğimiz noktaların altını çizmesi son derece faydalıydı. Ayrıca belediyelerde kendini ifade etmek isteyen, yerelde ve onun politikasında aktif rol almak isteyen yurttaş ve gruplara bu yolun ne kadar açık olduğunu göstermek açısından da önemliydi bu eğitim."

Hatice Kırantepe - Siyah Pembe Üçgen İzmir

"Belediyelerde bütçe izlemeye dair aktarımları çok bilgilendirici buldum. LGBTİ hareketi ve siyasete katılıma dair hala yolun çok başında olduğumuzu düşünüyorum. Önümüzdeki dönemde artış göstereceğine ve SPoD'un Siyaset Okulu ve sonrasında izlemenin belli bir düzen sağlayacağına inanıyorum."

Tolga Uyanık - Morel LGBTİ Oluşumu

"Siyaset Okulu'ndaki tartışmalar beni Dersim belediyesinde neler yapabiliriz ve nasıl bir alan açabiliriz diye düşünmeye itti ve kafamdaki bir çok soruya cevap verdi."

Dersim Roştiya Asme
LGBTİ Oluşumu Katılımcısı

"Yerel yönetimlerin, yönetim olmaktan yönetişim olmaya dönüştürülebilmesi için bizi ilgilendiren süreçleri takip etmek, sadece yerel liderlerin ellerine bırakmayıp buna aktif olarak dahil olmak gerekir."

Sultan Ekinci - ZeugMadi

"Antalya yerelinde aday gösterme gücümüz olmasa da Kent Konseylerine katılmayı düşünüyoruz."

Uğur Kurt - Pembe Caretta LGBTQ

"Temsiliyet hakkının şart ve gerekli olduğuna inanıyorum. Mersin'de hem LGBTİ bireyleri hem de ekoloji ve hayvan hakları konusunda mücadele etmek istiyorum."

Elif Tuna Şahin - Mersin 7 Renk LGBTİ
Derneği

2014 Yerel Seçimleri LGBTİ Dostu Belediyeler, Eşcinsel ve Trans Adayların Seçim Kampanyası

2014 Yerel Seçimleri'nde LGBTİ hareketi, yerel yönetimlerden ortak LGBTİ taleplerini oluşturma ve belediye meclis üyeliklerine aday olma stratejileri uyguladı. Birinci strateji kapsamında yerel seçim kampanyası olarak LGBTİ Siyasi Temsil ve Katılım Platformu doğdu, SPoD LGBTİ ve diğer örgütlerin katkılarıyla bir kampanya başlatıldı. İkinci strateji kapsamında ise, CHP'den Beyoğlu, Beşiktaş ve Şişli'den belediye meclis üye adayları, HDP'den Kadıköy, Beyoğlu, Avcılar, Şişli ve Ankara Çankaya'dan meclis üyesi adayları, BDP'den Mersin Yenişehir belediye meclis üyesi aday, TKP'den Ankara Çankaya belediye meclis üyesi aday, DSP'den ise Mersin Mezitli belediye meclis üyesi aday açık LGBT kimlikleriyle seçimlere katıldılar.

2014 Yerel Seçimleri LGBT Belediye Meclisi Üyesi Adayları listesi

HDP (Halkların Demokratik Partisi)

1. Asya Elmas (İstanbul – Kadıköy, 2. sıra)
2. Ebru Kırancı (İstanbul – Beyoğlu, 4. sıra)
3. Şeval Kılıç (İstanbul – Şişli, 2. sıra)
4. Niler Albayrak (İstanbul – Avcılar, 2. sıra)
5. Abdulhalim Karaosmanoğlu (Ankara – Çankaya, 2. sıra)

CHP (Cumhuriyet Halk Partisi)

1. Boysan Yakar (İstanbul – Şişli, yedek liste 23. sıra)
2. Sedef Çakmak (İstanbul – Beşiktaş, 27. sıra)
3. Çelik Özdemir (İstanbul – Beyoğlu, 12. sıra)
4. Öykü Evren Özen (Bursa - Osmangazi, 20. sıra)

TKP (Türkiye Komünist Partisi)

1. Tunca Özlen (Ankara – Çankaya, 1. sıra)

BDP (Barış ve Demokrasi Partisi)

1. Elif Tuna Şahin (Mersin – Yenişehir, 4. sıra)

DSP (Demokratik Sol Parti)

1. Baki Uguz (Mersin – Mezitli, 2. sıra)

Bağımsız

1. Can Çavuşoğlu (Giresun - Bulancak Belediye Başkan Adayı)
Can Çavuşoğlu seçimlere kısa bir süre kala CHP lehine adaylıktan çekildiğini duyurmuştur.

Yerel Seçimlerde 7 İlden 40 Belediye Başkan Adayı LGBTİ Dostu Belediyecilik Sözü Verdi

2014 Yerel Seçimleri öncesinde, SPoD LGBTİ'nin, yerel yönetimlerin LGBTİ haklarının hayata geçirilmesindeki sorumluluklarını hatırlatmak üzere hazırladığı LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokolü'nü Halkların Demokrasi Partisi (HDP), Barış ve Demokrasi Partisi (BDP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Türkiye Komünist Partisi (TKP) ve Demokratik Sol Parti'den (DSP) 40 belediye başkan adayı imzaladı. İmzacılar arasında beş büyükşehir belediye başkan adayı da vardı.

Protokolü imzalayanların tam listesi:

CHP (Cumhuriyet Halk Partisi)

İstanbul Beşiktaş Belediye Başkan Adayı Murat Hazinedar
İstanbul Şişli Belediye Başkan Adayı Hayri İnönü
İstanbul Kadıköy Belediye Başkan Adayı Aykurt Nuhoğlu

DSP (Demokratik Sol Parti)

Mersin Mezitli Belediye Başkan Adayı Nazan Aktolun
Mersin Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Emrah Küçükkapdan
Mersin Yenişehir Belediye Başkan Adayı H. Okan Özlü

TKP (Türkiye Komünist Partisi)

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Aydemir Güler
Sakarya Belediye Başkan Adayı Eray Diriarın

SPoD

LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokol Metni*

Ben aşağıda imzası bulunan *Beşiktaş* Belediye Başkan adayı olarak

- Aday olduğum kentte eşitlikçi ve özgürlükçü, şeffaf ve katılımcı bir yerel yönetim anlayışının hayata geçirilmesi ve LGBTİ bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunması ve iyileştirilmesi için somut adımlar atmaya,
- LGBTİ'lerin yerelde kamu hizmetlerine erişebilmeleri, sağlık hakkı, barınma hakkı, çalışma hakkı ve ulaşım hakkından eşit olarak yararlanabilmeleri için gereken politikaları hayata geçirmeyi,
- Bütçelerimizi hazırlarken bu politikaları göz önünde bulundurmayı, Şehir hizmetlerinin kapsayıcı biçimde sağlanması amacıyla LGBTİ dernek ve oluşumlarıyla işbirliği yapmayı,
- Belediye içinde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini de kapsayan ayrımcılık karşıtı yönetmelik hazırlamayı,
- Belediye çalışanlarına LGBTİ hakları ve ayrımcılık konusunda meslek içi eğitimler düzenlemeyi,

bik, transfobik ve cinsiyetçi nefret söylemiyle etkin biçimde mücadele etmek amacıyla LGBTİ dernek ve oluşumlarıyla işbirliği yapmayı

bu kent ve belediye başkanı olacağımı taahhüt ederim.

İki Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Etkinliği (SPoD) tarafından Belediye Başkan Adaylarına sunulmak üzere hazırlanan LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokolü'nü hayata geçirilmesinde sorumluluklarını hatırlatmak amacıyla

HDP (Halkların Demokratik Partisi)

Adana Büyükşehir Belediye Eşbaşkan Adayı Leyla Uyar
Adana Çukurova Belediye Eşbaşkan Adayı Kamuran Çetinkaya
Adana Çukurova Belediye Eşbaşkan Adayı Fatma Şahin
Adana Seyhan Eşbaşkan Adayı Meliha Varışlı
Adana Seyhan Belediye Eşbaşkan Adayı Ayhan Bilgen
Adana Yüreğir Eşbaşkan Adayı Beyhan Günyeli
Ankara Çankaya Belediye Eşbaşkan Adayı Mükremin Barut
Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Cemal Küçükbaş
Eskişehir Odunpazarı Belediye Eşbaşkan Adayı İzzettin Altun
Eskişehir Odunpazarı Belediye Eşbaşkan Adayı Yıldız Karasu
İstanbul Büyükşehir Belediye Eşbaşkan Adayı Sırrı Süreyya Önder
İstanbul Avcılar Belediye Eşbaşkan Zehra Şahin
İstanbul Bakırköy Belediye Başkan Adayı Vahit Genç
İstanbul Bakırköy Belediye Eşbaşkan Adayı Nivart Bakırcioğlu
İstanbul Beşiktaş Belediye Eşbaşkan Adayı Ahmet Saymadi
İstanbul Beyoğlu Belediye Eşbaşkan Adayı Seyhan Alma
İstanbul Beyoğlu Belediye Eşbaşkan Adayları Korhan Gümüş
İstanbul Çekmeköy Eşbaşkan Adayı Azat Altun
İstanbul Çekmeköy Eşbaşkan Adayı Pakize Gürhan
İstanbul Eyüp Belediye Eşbaşkan Adayı Asya Ülker
İstanbul Eyüp Belediye Eşbaşkan Adayı Halis Ertaş
İstanbul Fatih Belediye Eşbaşkan Adayları Turhan Yıldırım
İstanbul Fatih Belediye Eşbaşkan Adayı Menice Çelik
İstanbul Kadıköy Belediye Eşbaşkan Adayları
Mukaddes Çelik ve İsmet Sadıkoğlu
İstanbul Sancaktepe Eşbaşkan Adayı Engin Aras
İstanbul Sancaktepe Eşbaşkan Adayı Nahide Kılıç
İstanbul Şişli Belediye Eşbaşkan Adayı Ayşe Berktaş
Balıkesir Ayvalık Belediye Eşbaşkan Adayı Cemil Tosunoğlu

BDP (Barış ve Demokrasi Partisi)

Mersin Yenişehir Belediye Eşbaşkan Adayı Saniye Ağbay
Mersin Mezitli Belediye Eşbaşkan Adayı Muazzez Araç
Mersin Yenişehir Belediye Eşbaşkan Adayı Hasan Kapıkıran
Mersin Toroslar Belediye Eşbaşkan Adayı Emine Kocadağ
Mersin Akdeniz Belediye Eşbaşkan Adayı Yüksel Mutlu

30 Mart 2014 Yerel Seçimleri'nde LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokol Metni'ni imzalayan dört belediye başkan adayı seçimleri kazandı, böylelikle İstanbul'da Aykurt Nuhoğlu (Kadıköy), Murat Hazinedar (Beşiktaş), Hayri İnönü (Şişli), Mersin'de ise Yüksel Mutlu (Akdeniz) LGBTİ dostu politikalar uygulamayı taahhüt ederek seçilen ilk belediye başkanları oldular. Belediye meclis üyeliklerine CHP'den aday olan Boysan Yakar ve Sedef Çakmak, Şişli ve Beşiktaş belediyelerinde danışmanlık görevine getirildi. Trans aktivist Elif Tuna Şahin ise Mersin Akdeniz Kent Konseyi sekreteryasında görev ve başladı. LGBTİ hareketinin örgütlü biçimde bu kadar yoğun ilgi gösterdiği ilk seçimler olan 2014 Yerel Seçimlerinde LGBT adayların hiçbiri seçilememiş olsa da, atanma yöntemiyle yerel yönetimlerde karar mekanizmalarında yerlerini aldılar.

Seçimlerin ardından SPoD, LGBTİ'lerin taleplerinin belediyelerde hayata geçirilmesi için imza veren belediye başkanlarının takipçisi olmaya devam etti.

Mayıs ayında Beşiktaş Belediye Başkanı Murat Hazinedar'ı ve Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu'nu, Haziran ayında Şişli Belediye Başkanı Hayri İnönü ve Mersin Akdeniz Belediye Eşbaşkanı Yüksel Mutlu'yu ziyaret eden SPoD, hem gelecekte belediyelerin yapacağı projeler hakkında bilgi aldı, hem de derneğin belediyelere bu konularda vereceği desteği anlattı.

LGBTİ dostu belediyeler, seçimlerin ardından LGBTİ'lere yönelik hizmet ve uygulamalarını oluşturmaya başladılar, ilerleyen bölümlerde detaylıca ele alınan bu hizmet ve uygulamaların LGBTİ örgütlerinin takibi ve desteğiyle sürdürülmesi, uzun vadede LGBTİ'lerin sağlık, barınma, istihdam ve sosyal hizmetler alanlarındaki ihtiyaçlarına çözüm üretme potansiyelini taşımaktadır.

Yerel seçimlerin LGBTİ hareketinin gündeminde geniş yer bulmasının ardından 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'nde de, Cumhurbaşkanı adaylarının siyasi söylemleri LGBTİ eşitliği perspektifiyle mercek altına alındı. Bu süreçte Halkların Demokratik Partisi'nin adayı olan Selahattin Demirtaş'ın LGBTİ haklarına verdiği "ama'sız" destek LGBTİ hareketi içinde de büyük bir etki yaratmıştır. Türkiye siyasi tarihinde açısından bakacak olursak, LGBTİ haklarının Cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasında bir söylem olarak yer alması LGBTİ hareketinin siyasi görünürlüğü anlamında geline çok önemli bir noktaya işaret etmektedir. Seçimlerin sonucunda Demirtaş'ın HDP'nin oy oranını arttırmış olması, LGBTİ haklarını siyasi olarak savunmanın oy kaybettirmediğinin göstermesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

LGBTİ hareketinin siyasi partiler ve siyaset yapma mekanizmalarıyla olan tarihsel serüveninde öne çıkan dönemlere değindiğimiz bu bölümün, hareketin ileriye dönük siyasi mücadele pratiklerini oluştururken bir hafıza tazeleme işlevini görmesini umuyoruz.

LGBTİ Örgütleri 2014 Yerel Seçimlerini İzledi

SPOD LGBTİ, Gökkuşuğu Aile Grubu, Trans Danışma Derneği, Kaos GL, Mersin 7 Renk LGBT Derneği ve Queer Adana'nın da aralarında bulunduğu LGBTİ örgütleri Eşit Haklar için İzleme Derneği'nin koordinasyonunu yürüttüğü Bağımsız Seçim İzleme Platformu ile birlikte 30 Mart yerel seçimlerinde demokratik gözetim hakkı çerçevesinde LGBTİ bireylerin ve diğer kırılğan grupların seçme ve seçilme hakkına erişim koşullarını incelemek üzere seçim gözlemi çalışmalarına katıldı. Gözlenen ihlal ve ayrımcı tutumlar rapor edildi.¹

Bağımsız Seçim İzleme Platformu'nun 2014 Yerel Seçim sonuç raporuna göre:

- + Seçimlerde çok sayıda Roman, engelli, LGBTİ ya da Müslüman olmayan bireyin siyasi partilere adaylık başvurusunda bulunduğu medyaya yansımış, ancak siyasi partilerin aday listelerinde seçilebilecekleri yer ve sıralarda yer verilmemiştir.
- + Seçim sırasında gözlemlenen 26 doğrudan ayrımcılık gözlemlenmiştir. Bunların 12'si engellilik, 7'si yaş, 3'ü dil temelli, 2'si cinsiyet kimliği (transseksüel), 2'si ise etnik temelli ayrımcılık olarak belirtilmiştir.
- + Transseksüel bireylere yapılan ayrımcılıkların ikisi de İstanbul'da tespit edilmiştir.
- + Yaşanan sorunlar genellikle kimlik kartının rengi nedeniyle yaşanmıştır.
- + ESHİD'e göre, YSK Sandık Kurulu Üyelerine İnsan hakları eğitimi vermeli ve trans bireylerin oy verirken yaşadıkları kimlik rengi ile ilgili sorun konusunda sandık kurullarını bilgilendirmelidir.

Yerel Yönetimler ile LGBTİ Örgütleri İşbirlikleri

2014 yerel seçimlerini takip eden süreçte Türkiye'nin birçok ilinde LGBTİ örgüt ve aktivistleri, seçilmiş belediyelerle temasa geçerek yerel yönetimler içinde yeni alanlar açılmasına önayak oldular. SPOD LGBTİ'nin yerel yönetimler çalışmaları kapsamında ziyaret ettiği İstanbul, Adana, Mersin ve Diyarbakır'daki ilçe belediyeleri dışında Yerel Yönetimler Siyaset Okulu katılımcılarının örgütlendiği Eskişehir'de de belediyeler ve LGBTİ örgütleri arasında köprüler oluşturuldu. LGBTİ aktivistleri Sedef Çakmak, Boysan

¹ Raporun tamamına şu linkten ulaşabilirsiniz
www.esithaklar.org/wp-content/uploads/2014/12/Yerel-Se%C3%A7im-Raporu.pdf

Yakar ve Elif Tuna Şahin'in görev yaptıkları Beşiktaş, Şişli ve Mersin Akdeniz Belediyeleri de LGBTİ dernek ve oluşumlarıyla ortak çalışmalara öncülük ettiler. LGBTİ hareketinin birçok ilde var olan örgütlü mücadelesi sonucunda yerel yönetimlerle kurulan ortaklıklar somut kazanımlara evrilmeye başladı. İşte bunlardan bazıları;

Beşiktaş Belediyesi Haziran ayında gerçekleştirilen 22. Onur Haftası etkinlikleri için Levent Kültür Merkezi'ni tahsis etti.

Beşiktaş Belediyesi, Belediye Başkanı danışmanı Sedef Çakmak öncülüğünde, 20 Kasım Nefret Suçu Mağduru Trans Bireyleri anma günü kapsamında billboardlara asılan "Nefrete inat yaşasın hayat" sloganlı afişlerle nefret suçu mağduru trans bireyleri andı. Ayrıca Belediye Başkanı Av. Murat Hazinedar, Belediyenin sosyal medya hesaplarından da destek mesajı yayınlayarak nefret suçu mağduru trans bireylerin sorunlarının bir an önce giderilmesi amacıyla "Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi"nin iç hukukta yerini almasının önemine dikkat çekti ve belediye olarak bu konuda yapılacak çalışmalarda deneyim paylaşımına ve kamu, yerel, sivil kesimlerle yapılacak işbirliklerine her zaman açık olduğunu kamuoyuyla paylaştı.

Beşiktaş Belediyesi bünyesinde LGBTİ dernekleriyle belediye arasındaki işbirliğini güçlendirmek amacını taşıyan "Eşitlik Birimi" kuruldu.

SPoD LGBTİ, Beşiktaş Belediyesi Başkan ve Başkan yardımcılarının katılımıyla belediye çalışanlarına yönelik LGBTİ hakları eğitimini gerçekleştirdi. Bu eğitimlere müdürlüklerin çalışma alanlarına uygun olarak önümüzdeki dönemde devam edileceği ifade edildi.

26 Kasım'da İstanbul LGBTİ Dayanışma Derneği'nin, "Bize Bir Yasa Lazım" kampanyası kapsamında, SPoD LGBTİ, Kaos GL, Pembe Hayat, Mersin 7 Renk LGBTİ ve Malatya Homofobi ve Transfobi Karşıtı Gençlik İnisiyatifi örgütü temsilcilerinin nefret suçlarına dikkat çekmek amacıyla gerçekleştirdikleri TBMM ziyareti için Beşiktaş Belediyesi tarafından araç sağlandı.

Şişli Belediyesi, Haziran ayında gerçekleştirilen 22. Onur Haftası kapsamındaki Hormonlu Domates etkinlikleri için Şişli Belediyesi Kent Kültür Merkezi'ni kullanıma açtı.

Şişli Belediyesi, 20 Kasım Nefret Suçları Mağduru Trans Bireyleri Anma Haftasında "Trans X İstanbul" Film Gösterimi için Şişli Kent Kültür Merkezi'nin kapılarını açtı.

Şişli Belediyesi ve Kültür Müdürlüğü, Belediye Başkan danışmanı ve LGBTİ aktivisti Boysan Yakar'ı Şişli Kent Konseyi Yönetim Kuruluna aday gösterdi.

Şişli Belediye Başkanı Hayri İnönü, 17 Mayıs Uluslararası Homofobi ve Transfobi Karşıtlığı Günü vesilesiyle LGBTİ dernek ve oluşumlarına bir tebrik mesajı göndererek tüm dünyada ve ülkemizde lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks bireylerin yaşadığı ayrımcılıkların dayanışmayla ve ortak mücadeleyle bir an evvel sonlanmasını temenni ettiğini belirtti.

Şişli Belediyesi, Stratejik Plan Hazırlık toplantılarına İstanbul'da bulunan LGBTİ dernek ve oluşumlarını davet etti. LGBTİ Dostu Yerel Yönetimler için talepler metni Şişli Belediyesi'nin davetiyle yapılan toplantıda ilgili müdürlüklerin dikkatine sunuldu. Şişli Belediyesi'nin stratejik planına alınması talebiyle sunulan önerilerin arasında LGBTİ hakları eğitimi, Belediye bünyesinde Eşitlik biriminin oluşturulması, belediyenin sağlık hizmetlerinin LGBTİ'lerin sağlık ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi, şiddete uğramış LGBTİ'lere yönelik danışma ve sığınma merkezlerinin kurulması gibi başlıklar yer aldı.

Şişli Belediyesi'nde LGBTİ'lere eşit sağlık hizmetleri başladı. SPoD LGBTİ'nin yerel yönetimlere yönelik taleplerinin başında gelen; belediyelerin sağlık hizmetlerinin LGBTİ'lerin ihtiyaçlarını da gözeterek şekilde ücretsiz sağlanması ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların teşhis ve tedavisinde ücretsiz ve anonim sağlık hizmetlerinin verilmesi talebi Türkiye'de ilk kez Şişli Belediyesi bünyesinde hayata geçirildi. Şişli Belediyesi'ne ait Sağlık İşleri Müdürlüğü Binası'nda bulunan polikliniğin çalışma saatleri uzatılarak hafta içi her gün saat 20:00'a kadar hizmet vermeye başladı. Ayrıca LGBTİ'lere yönelik sağlık hizmetlerinin daha geniş kapsamlı verilmesi amacıyla poliklinikte cinsel yolla bulaşan hastalıklar için 3 ayda 1 ücretsiz tahlil, rumuz ile kayıt ve anonim test imkanı sağlanmaya başladı. Bu yeni uygulama, Şişli Belediye Başkanlığı'nın sosyal medya hesaplarından da "LGBTİ yurttaşlarımıza eşit sağlık hizmeti" olarak duyuruldu.

SPoD LGBTİ, Şişli Belediyesi Sağlık Müdürlüğü çalışanlarına LGBTİ Hakları Eğitimi gerçekleştirdi. Şişli Belediyesi Sağlık harcamaları bütçesinde LGBTİ'lere yönelik hizmet ve çalışmalar için kaynak ayrılmasını sağlayan SPoD LGBTİ, önümüzdeki dönemde Belediyenin maddi ve lojistik desteğiyle bu eğitimleri sürdürecektir.

Şişli Belediye Başkanı Hayri İnönü, danışmanı Boysan Yakar hakkında çıkan homofobik haberler karşısında kamuoyuna yönelik yayınladığı mesajla çalışma arkadaşlarını cinsel yönelimlerine göre değil, yetkinliklerine göre değerlendirdiğini açıklayarak cinsel yönelim ve cinsiyet temelli ayrımcılığın karşısında tavır sergiledi.

Kadıköy Kent Konseyi, Olağan Genel Kurulu için LGBTİ örgütlerine Genel Kurulu üyesi olmaları için davet gönderdi. SPoD LGBTİ, Lambdaistanbul ve LİSTAG'ın katıldığı Genel Kurul'da Kent Konseyi çatısı altında LGBTİ Meclisi kurulması kararı çıktı. Genel kurulun hemen ardından hazırlıklarına başlanan LGBTİ Meclisi, Kadıköy Kent Konseyi'nde düzenli olarak toplanıyor.

Mersin Akdeniz Belediyesi Eşbaşkanı Yüksel Mutlu, SPoD LGBTİ ve Mersin LGBT 7 Renk aktivistleriyle yaptığı görüşmelerin ardından Akdeniz Belediyesi Kültür Merkezi'nde LGBTİ farkındalığı ile ilgili kamuya açık etkinlikler yapacakları bir birim açılacağını duyurdu.

Yerel Seçimlerde Mersin Yenişehir Belediye Meclis üyesi aday gösterilen trans aktivist Elif Tuna Şahin, Mersin Akdeniz Kent Konseyi sekreteryasında istihdam edildi. Seçimlerin öncesinde SPoD'un LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokol Metnini imzalamış olan Belediye Eşbaşkanı Yüksel Mutlu bir trans kadının istihdam edilmesine önyak olarak LGBTİ'lerin görünürlüğü ve temsiliyetiyle ilgili önemli bir adım atmış oldu.

Mersin Akdeniz Belediyesi Mersin LGBT 7 Renk Derneği'nin düzenlediği Akdeniz Homofobi ve Transfobi Karşıtı Buluşma için konferans salonu tahsis etti.

Adana Seyhan Belediyesi, Trans X belgesel filminin gösterimi ve 20 Kasım Nefret Suçu Mağduru Trans Bireyleri Anma Günü için Seyhan Kültür Merkezi'ni Queer Adana'ya tahsis etti, ayrıca Adana Kent Konseyi'nde LGBTİ hakları üzerine tartışmalar yürütülmeye başlandı. SPoD LGBTİ ve Queer Adana aktivistleri yerel seçimlerin ardından Çukurova ve Seyhan Belediyelerinin yanı sıra CHP ve HDP Adana İl Başkanlıklarını ziyaret ederek LGBTİ'lerin talepleri ve belediyelerle yürütülebilecek ortak çalışmalar hakkında görüşmüşlerdi.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 22. LGBTİ Onur Haftası'na katılan 6 LGBTİ aktivistin yol masraflarını karşıladı.

Diyarbakır Kayapınar Belediyesi, Kobani'ye yardım kampanyası kapsamında Keskesor LGBTİ'nde dahil olduğu ekibin Suruç'a gidebilmesi için araç tahsis etti.

Bağlar Belediyesi, Fransa'dan gelen ve içinde LGBTİ komisyonunun da bulunduğu Rojava Destek Heyeti'yle görüşmeye Keskesor LGBTİ'yi de davet etti.

Morel Eskişehir LGBT oluşumunun da içinde yer aldığı Eskişehir Eşitlik Platformu'nun; Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, Tepebaşı Belediyesi ve Odunpazarı Belediyesi'yle imzaladıkları Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Protokolü'nde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ibaresi yer aldı.

Morel Eskişehir LGBT aktivistleriyle bir araya gelen Eskişehir Odunpazarı Belediye Başkanı Kazım Kurt, Morel LGBT'nin destek taleplerini karşılamaya hazır olduklarını, yeni kurulma aşamasında olan Dernekler Yerleşkesi'nden Morel'e de bir yer tahsis edebileceklerini belirtti.

SPoD'un LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokolünü imzalayan Belediye Başkanlarından mesaj var!

"Sağlık, eğitim, istihdam ve birçok başka alanda eşit muamele görmeyen LGBTİ yurttaşların, insanca yaşamaya herkes gibi hakkı vardır. Toplumun her kesiminin eşit bir şekilde kamu hizmetlerinden yararlanması, sorunlarına incelikli bir şekilde yaklaşılması ve çözümler üretilmesi gerekmektedir. LGBTİ yurttaşların bugüne dek kamu hizmetlerinden hiçbir zaman eşit yararlanmadığını biliyoruz. Geçtiğimiz kısa süre içerisinde, LGBTİ örgütleriyle kurduğumuz temaslardan neticesinde dokunulmayı bekleyen birçok sorunun olduğunu, bazılarının derhal çözüme ulaştırılması gerektiğini, çalışanlarımızla yaptığımız çalışmalar neticesinde belirledik.

Bu bağlamda geç kalınmış olsa da LGBTİ yurttaşlarımızın sosyal demokrat bir anlayışla yönetilen yerel yönetimimiz tarafından destekleneceğini bir vazife olarak bildiğimizi belirtmeliyim. Umarız Türkiye'deki tüm belediyeler, Şişli Belediyesi gibi LGBTİ yurttaşların ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapar. Çünkü bu çalışmaların hepsi zaten olması gereken çalışmalardır, birçoğu acil ve elzemdir."

Şişli Belediye Başkanı
H. Hayri İnönü

"Sosyal demokrat bir yerel yönetim anlayışı, kamunun yurttaşlarına taşıdığı "eşit" sorumluluğunun tartışmasız uygulayıcısıdır. LGBTİ bireylerin, anayasal eşitlik taleplerini dile getirdikleri alanları, açılımları, yaklaşımları görmezden gelmek, gerçek anlamda anayasal haklara ihtilafli bir tutumdur. Yerel yönetimler, toplumda yaygın, öğretilmiş, inşa edilmiş "nefret" söylemlerine, dışlayıcı yaklaşımlara karşı tutum, politika geliştirmelidir. Göreve başladığımız ilk günden bu yana bu anlayış ile hareket ediyoruz.

Kadıköy Belediyesi olarak kapalı, bürokratik yerel yönetim pratiklerinin aksine geniş katılımlı, çoğulcu uygulamaları önemsiyoruz. Yerelin gücünün farkında olan bir belediye olarak, önümüzdeki beş yılı Kadıköylülerle planladık. Bu yolda, her yurttaşla olduğu gibi LGBTİ bireylerle birlikte yol alacağız."

Kadıköy Belediye Başkanı
Aykurt Nuhoğlu

"Dünyamız milyonlarca yıldır bizlere kardeşçe ve barış içinde yaşayacağımız olanaklar sunuyor. Ama insanoğlu bunları elinin tersiyle iterek çatışmayı, kargaşayı ön plana çıkarıyor. Kendine benzemeyeni farklı kompartümanlara yerleştirerek "bu bizden değildir" diye yaftalıyor, ötekileştiriyor. Beşiktaş'ta yaratmaya çalıştığım model bu anlayışın taban tabana zıttıdır. Ben, Beşiktaş'ta barışın egemen olduğu, huzurlu, güvenli, özgürlükçü ve çağdaş bir hayatın peşindeyim. Farklılıklarımızın ufkumuzu genişleteceğini, yol göstereceğini, bize zenginlik katacağını biliyorum. SPoD LGBTİ (Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği) ile yaptığımız yol arkadaşlığının nedeni budur! Seçim yarışı sırasında imzaladığım "LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokol Metni" bu düşüncelerle imzalanmıştır. Ve göreve geldiğim gün belediyemizde kurulmasını istediğim "Eşitlik Birimi" bu inanışla kurulmuştur.

Beşiktaş Belediye Başkanı
Av. Murat HAZINEDAR

"Düşünsel, kültürel ve toplumsal çeşitliliği yok sayan ve tek tipleşmeyi esas alan siyaset kültürüne karşı her gün mücadele ediyoruz. Tüm ezilenlerin ve sömürülenlerin, dışlanan ve yok sayılan tüm halkların, inanç topluluklarının, kadınların, LGBT (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans) bireylerin yanında yer alarak ve birlikte hareket ederek insan onuruna yaraşır bir yaşamı inşa etme çabamızdayiz. Lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüellerin (LGBT) maruz kaldıkları homofobi ve transfobi temelli ayrımcılığa ve şiddete karşı mücadeleyi esas alarak LGBT bireylerin özgürleşmesinin hepimizi özgürleştireceğini kabul eden bir yerden, heteroseksüelliği zorunlu olarak gösteren ve dayatan nefret söylemine ve nefret suçlarına karşı mücadeleyi sorumluluğumuz olarak görüyoruz. Ben geçtiğimiz yerel seçimler öncesinde 'LGBT Dostu Belediyecilik' protokolüne imza atmış bir belediye eş başkanıyım. Hepimizin kendi bireysel sistemleri içerisinde önyargıları oluyor. Biz kadın platformlarında uzun yıllar boyu yaptığımız çalışmalarda LGBT bireyleri tanıma ve ortak çalışmalara imza atma olanağı bulduk. Bu çalışmalar sırasında LGBT bireylerin ne kadar sahici ve bizden olduklarını gördük ve önyargılarımızı kırdık. Gerçekten de LGBT bireyler, en temel insan haklarından bile yoksun bir şekilde yaşam savaşı veriyorlar. Yerel yönetimler olarak bu bireylerin insan olmaktan ve yurttaş olmaktan kaynaklı hakları için mücadelemiz sürecektir. Akdeniz Belediyesi olarak, önümüzdeki 5 yıllık süreçte bir kültür merkezi inşa etme projemiz var. Bu kültür merkezinin içinde, LGBT bireylerin kendini ifade edebilecekleri bir yer tahsis etmeyi taahhüt ediyoruz. Böylece, LGBT bireyler, kamusal bir alanda sosyal ve kültürel faaliyetlerini yürütebilecekleri, kendilerini ifade edebilecekleri bir zemin bulacaklardır. Elif Tuna Şahin ile çalışma kararımız LGBTİ'lerin çalışma hakkından eşit olarak yararlanabilmeleri için gereken politikaları hayata geçirme noktasında küçük ve ilk adımımızdır."

Mersin Akdeniz Belediye Eşbaşkanı
Yüksel Mutlu

Eşcinsel ve Trans Belediye Meclis Üyesi Adayların Deneyimleri

“Gezi Direnişi biz Mersin’deki LGBT’lerin buluşması ve birlikte hareket etmemiz gerekliliğinin önemini öğretti bize. Mersin Barış Meydanı’nda yaptığımız “LGBT Ayrımcılığı” ile ilgili foruma, Mersin HDP Milletvekili Sayın Ertuğrul Kürkçü’nün katılması, bizim coşkimuzun artmasına da sebep oldu. Sayın Ertuğrul Kürkçü’ye 30 Mart Yerel Seçimlerinde Mersin yerelinden bir LGBT aktivistini Belediye Meclisi Üyesi adayı göstermek istediğimizi söylediğimde, HDK Mersin İl Meclisinde bu konuyu tartışabileceğimi söylemesi, benim umudumun da artmasına sebep oldu.

Süreç içinde Mersin LGBT 7 Renk Eğitim ve Araştırma Derneğini kurmamız ve SPoD’un “Yerel Yönetimler Siyaset Okulu” çalışması yürütmesi ve benim bu çalışmada yer almam, adaylık sürecimin de başlamasına vesile oldu. Kürt Özgürlük Hareketi ve demokrasi güçleri, Mersin’de Barış ve Demokrasi Partisi ile seçime girdi ve ben Mersin Yenişehir İlçesi 2. sıradan AÇIK KİMLİĞİMLE aday gösterildim. Amaç bir LGBT aktivistinin aday gösterilmesiydi ve bunun Mersin’de başarılması bizim için kazanımdı. Aynı zamanda LGBT Dostu Belediyecilik Protokol Metni’ni imzalayan Belediye Başkanlarımızdan birisi de Mersin Akdeniz Belediyesi eşbaşkanı Sayın Yüksel Mutlu’dur.

Elif Tuna Şahin
BDP Mersin Yenişehir Belediye Meclis Üyesi Adayı

“Açıkçası teklif HDP’den hali hazırda beraber örgütlendiğim insanlardan geldiği için bi çaya gittim :), bu güne kadar zaten kürt özgürlük hareketine bireysel olarak destek versem de “partili” olma halinden kaçınıyordum, ama elbette ki inandığım sloganlardan biri olan “okulda, işte, mecliste lgbti her yerde”yi daha da görünür kılmak için ben de bu eyleme giriştim, bu bir süreç, daha başlangıç, ileride çok da uzak olmayan bi gelecekte mecliste bir temsiliyet oluşturacağımıza her zamankinden daha çok inanmaktayım.”

Şewal Kılıç
HDP Şişli Belediye Meclis Üyesi Adayı

“Bana sürekli “neden aday oldunuz?” sorusu yöneltliyordu, ben de yerel yönetimler, LGBTİ hakları, sosyal ekonomik haklar gibi büyük büyük terimlerle cevap veriyordum. Aslında beni aday olmaya iten tek bir düşünce vardı: Sokakta öldürülen bir arkadaşımız daha olduğunda, içinde olduğumuz belediyelerde bunu daha hızlı ve daha kolay bir şekilde gündemleştirebileceğimiz düşüncesiydi. Beni aday olmaya iten LGBTİ cinayetlerinin herkesin sorumluluğunda olması gerektiği düşüncesiydi. Aday olmaya karar verdikten sonra ise belediyeler, LGBTİ'lere yönelik hizmetler konusunda bol bol bilgilendik ve o süreçte gördüm ki, bizim dernekler olarak yapmaya çalıştığımız işlerin bir çoğu zaten belediyelerin sorumluluğunda! Seçimden sonra belediyeler ile ilişkilenemeye başladığımda da gördüm ki, belediye çalışanları LGBTİ'lerin yaşadıkları sorunlar konusunda duyarlı ve bir şeyler yapmaya istekli, fakat onlar da belediye olarak ne yapabileceklerini bilmiyorlar! Benim, Boysan'ın, Tuna'nın aktif bir şekilde belediyeler içinde emek vermesi ve SPoD'un yerel yönetimleri gündemleştirmesi, LGBTİ'ler olarak yaşadığımız sorunların belediyelere aktarımı ve bu sorunlara çözümlerin üretilmesi açısından çok değerli adımlardır. Bunlar sonucunu hemen göremeyeceğimiz, ama uzun vadede LGBTİ haklarının daha geniş bir kesim tarafından benimsebilmesinin önünü açabilmek açısından çok önemli adımlardır. Aslında yıllardır yaptığımız aktivizmi sadece farklı bir mecrada yapıyoruz, bıkip usanmadan LGBTİ olma halini ve yaşadığımız sorunları anlatıyoruz. İçine çekilmek istendiğimiz umutsuzluk haline direnerek yaşadığımız dışlanma, şiddet ve baskının daha duyulur, görünür ve önlenebilir olması için uğraşıyoruz. “Anayasa’da cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ifade edilsin” talebimizi her zaman tekrarlıyoruz, fakat insanların zihnini değiştirmeden yasal değişikliğin hiç bir anlamı olmayacağına da farkındayız. Bu zihin değişikliğinin yerel yönetimlerden başlayarak daha farklı devlet kurumlarına ve siyasi arenalara ulaşabilmesi için de gerekli çalışmalar sürdüreceğiz. Bu daha başlangıç mücadeleye devam :)”

Sedef Çakmak
CHP Beşiktaş Belediye Meclis Üyesi Adayı

“30 Mart 2014 yerel seçimlerinde HDP Avcılar Belediye Meclis Üyesi adayı olan, bireysel aktivist biriyim. Seçim dönemi çok güzeldi, biz lgbti bireylerin görünür olması istediğimizde ve imkan verildiğinde aslında herşeyi yapabileceğimizin bariz bir kanıtıdır bu dönem. Seçim sürecinde çok güzel kişiler tanıdım çok farklı ortamlar yaşadım. Bizler birlikte olmalıyız, görünür olmalıyız, yarıdışılmalı sosyal faaliyetler arasında olmalıyız dayanışma bizim en büyük silahımız olmalı.”

Niler Albayrak (Zinnur)
HDP Avcılar Belediye Meclis Üyesi Adayı

“Haziran İsyanı’nın LGBTİ’lere açtığı ve seslerini yükseltmelerine olanak tanıyan mucizevi alan neticesinde LGBTİ Siyasi Temsil ve Katılım Platformu’nu kurduk. Yaklaşan 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri nedeniyle LGBTİ hareketi ile siyasi partiler ve mekanizmalar arasında yeni ilişkiler inşa etmeyi hedefliyorduk. Bu toplantılar sırasında yaşadığım bölgeden, yani Şişli’den belediye meclis üyesi adayı olmaya birçok aktivist arkadaşımınla birlikte karar verdik. Altı ayı aşkın süre hem kendi adıma hem de ilçe belediyesi başkan adayı H. Hayri İnönü için seçim kampanyalarına katıldım; tüm ilçeyi gezme ve sorunlarını birebir öğrenme şansını buldum. Kampanya sırasında SPoD LGBTİ’nin hazırladığı LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokolü’nün CHP’li adaylardan ilk imzacısı da şu an Şişli Belediye Başkanı olan Hayri İnönü oldu. Seçimlerden sonra belediye meclis üyesi seçilmemiş olmama rağmen öncelikli olarak LGBTİ hakları için ama genelde katılımcılık, sivil toplumla belediye ilişkileri ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir belediye için Hayri İnönü’nün danışmanı olarak göreve başladım. Bugün bir belediyenin LGBTİ yurttaşlar için neler yapabileceği konusunda 5 yıllık süreçte Türkiye adına birçok yeni gelişmenin ilk adımlarını atmaktayız. Önceliği sağlık alanına ve farkındalık eğitimlerine verdik. Seçimler, kampanya ve kazanamayarak yaşadığımız belediye meclis üyeliği adaylık sürecinin kalıcı adımlarla devam ediyor olması beni çok mutlu ediyor. Tüm bunların 22 yıllık hak mücadelemizin gücüyle gerçekleştiğini düşünüyorum.

Boysan Yakar
CHP Şişli Belediye Meclis Üyesi Adayı

“Benim için çok mükemmeldi. Türkiye tarihinde ilk defa LGBTİ bireylerin bu kadar görünür olduğu bir seçimdi. Ben ve arkadaşlarımız çok güzel anılar yaşadık seçim çalışmalarını boyunca. Trans kadınların da herkes gibi hayatın her alanında yer alıp, herkes gibi hem kendisi için, hem yaşadığı toplum için çok şeyler yapabileceğini gösterdik.

Trans ve LGBTİ bireylerin görünen yüzü olmanın vermiş olduğu mutluluğu hayatım boyunca taşıyacağım. SPoD LGBTİ derneğinin düzenlemiş olduğu siyaset okulunda da bir hafta boyunca eğitim almıştık ve bu aldığımız eğitim sayesinde siyasette nasıl politikalar, söylemler üretebileceğimizi öğrenmiştik. SPoD LGBTİ’ye bu güzel ve anlamlı çalışmasından dolayı çok teşekkür ederim”

Asya Elmas
HDP Kadıköy Belediye Meclis Üyesi Adayı

LGBTİ'lerin Yerel Siyasette Görünürlüğü Kimleri Rahatsız Etti?

LGBTİ'lerin siyasette görünürlükleri arttıkça ve eşitlik talepleri kamuoyunun gündeminde yer bulmaya başladıkça LGBTİ'lere yönelik nefret söylemi de artarak devam etti. Yıllardır süregelen "Eşcinsel ya da trans siyasetçi olur mu?" sorusu bu süreçte de homofobik ve transfobik siyasetçiler ve kimi medya kuruluşları tarafından kışkırtıcı ve nefret dolu söylemlerle gündeme getirildi. İşte bunlardan bazıları;

Melih Gökçek: "İnşallah Türkiye'de

gey belediye başkanı olmayacak ve olmamalı"

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek 2012 Nisan'ında katıldığı bir televizyon programında Okan Bayülgen'in sorduğu "Gey bir belediye başkanımız olacak mı?" sorusuna "İnşallah bizim Türkiye'de gey belediye başkanı olmayacak ve olmamalı" şeklinde cevap verdi.² Bu açıklamanın ardından SPoD LGBTİ, "İnşallah Olacak" başlıklı bir açıklamayla, "siyasi temsilin sadece LGBTİ'ler için değil, eşitlikten ve özgürlükten yana olan; feministlerin, Kürtlerin, dindarların, ateistlerin, çevrecilerin, anti-militaristlerin ve ayrımcılığa uğrayan bütün kesimlerin sorunlarını çözebilecek kolektif bir çaba olduğunun altını çizdi ve inşallah bir gün gey ya da lezbiyen bir belediye başkanımız da olacak" şeklinde yanıt verdi.

Milli Gazete: "Şerde Yarışıyorlar"³

Kadıköy Belediyesi LGBTİ üyeleri için belediye bünyesinde bir meclis kurulmasına izin verildi. LGBTİ'lerin büyük zafer ve meşrulaşma yolunda önemli bir adım olarak görüldü. Söz konusu durum, sapkın yönelimlerin tehlikeli boyutlara ulaştığını gözler önüne seriyor.

İNŞALLAH OLACAK Belediyeler, LGBTİ üyeleri için belediye bünyesinde bir meclis kurulmasına izin verildi. LGBTİ'lerin büyük zafer ve meşrulaşma yolunda önemli bir adım olarak görüldü. Söz konusu durum, sapkın yönelimlerin tehlikeli boyutlara ulaştığını gözler önüne seriyor.

İHLASIN YAPILAN Belediyeler, LGBTİ üyeleri için belediye bünyesinde bir meclis kurulmasına izin verildi. LGBTİ'lerin büyük zafer ve meşrulaşma yolunda önemli bir adım olarak görüldü. Söz konusu durum, sapkın yönelimlerin tehlikeli boyutlara ulaştığını gözler önüne seriyor.

GÖZÜKÜLEN ZAFER OLANAK ÖZGÜVEN Belediyeler, LGBTİ üyeleri için belediye bünyesinde bir meclis kurulmasına izin verildi. LGBTİ'lerin büyük zafer ve meşrulaşma yolunda önemli bir adım olarak görüldü. Söz konusu durum, sapkın yönelimlerin tehlikeli boyutlara ulaştığını gözler önüne seriyor.

İHLASIN YAPILAN Belediyeler, LGBTİ üyeleri için belediye bünyesinde bir meclis kurulmasına izin verildi. LGBTİ'lerin büyük zafer ve meşrulaşma yolunda önemli bir adım olarak görüldü. Söz konusu durum, sapkın yönelimlerin tehlikeli boyutlara ulaştığını gözler önüne seriyor.

GÖZÜKÜLEN ZAFER OLANAK ÖZGÜVEN Belediyeler, LGBTİ üyeleri için belediye bünyesinde bir meclis kurulmasına izin verildi. LGBTİ'lerin büyük zafer ve meşrulaşma yolunda önemli bir adım olarak görüldü. Söz konusu durum, sapkın yönelimlerin tehlikeli boyutlara ulaştığını gözler önüne seriyor.

Milli Gazete, Kadıköy Kent Konseyi'nde oluşturulacak LGBTİ Meclisinin hazırlık toplantısını "Şerde yarışıyorlar" başlığıyla sayfalarına taşıdı. Toplantının fotoğrafını katılımcılardan birinin sosyal medya hesabından alarak kullanmak suretiyle toplantı katılımcılarını hedef gösteren Milli Gazete, Kadıköy Belediyesi ve CHP'yi de "milli ve manevi değerlerimize" tamamen aykırı faaliyetlerin altına imza atmakla suçladı.

2 www.haberturk.com/polemik/haber/730503-bizim-ne-zaman-gay-belediye-baskanimiz-olacak

3 www.milligazete.com.tr/haber/Serde_yarisiyorlar/334711#.V1rlBXV_vMI

Yeni Akit:

"CHP'li belediye sapkınları cesaretlendiriyor"⁴

Yeni Akit gazetesi 3 Ekim 2012 tarihinde yayımladığı bir haberde, Kaos GL Derneği üyelerinin ortak projeler ve çalışmalar üretmek amacıyla Çankaya Belediye Başkanı ile görüşmelerini "CHP'li belediye sapkınları cesaretlendiriyor" başlığıyla haberleştirdi.

Doğru Haber:

"BDP ve Eğitim Sen sapıklığı savundu"⁵

Doğru Haber adlı gazetenin 17 Ocak tarihli baskısında, Eğitim-Sen Batman Şubesi'nin Batman Belediyesi ile işbirliği içinde düzenlediği, Kaos GL aktivistlerinin katıldığı paneli "BDP sapıklığı savunduğu" şeklinde sundu, ayrıca panele katılan kişilerin fotoğraflarını yayımlayarak hedef gösterdi, okuyucularından gelen homofobik/transfobik tepkileri de sayfalarına taşıdı.

Sabah: **"Renkli Kalem Müdürü"⁶**

Sabah gazetesi, 5 Ekim 2014 tarihli haberinde, Şişli Belediye Başkanı Hayri İnönü'nün danışmanlığını yapan LGBTİ aktivisti ve açık eşcinsel kimliğiyle Belediye meclis üyesi adayı olan Boysan Yakar'ın LGBTİ Onur Yürüyüşü'ndeki fotoğraflarını "Renkli Kalem Müdürü" başlığıyla yayımlayarak Yakar'ı homofobik bir dille hedef gösterdi.

4 www.habervaktim.com/haber/266248/chpli-belediye-sapkinlari-cesaretlendiriyor.html

5 www.dogruhaber.com.tr/haber/113883-bdp-ve-egitim-sen-sapikligi-savundu/

6 www.sabah.com.tr/gundem/2014/10/05/sisli-belediyesinin-renkli-ozel-kalem-muduru

LGBTİ Odaklı Sosyal Politikalar ve Yerel Yönetimler⁷

LGBTİ haklarının ve eşitlik mücadelesinin yerel siyasetin araçlarını kullanarak nasıl ilerletilebileceği hem örgütlerin hem de bağımsız aktivistlerin özellikle 2014 yılındaki yerel seçimler öncesinde üzerine uzun tartışmalar yürüttüğü bir konu oldu. Bu bölümde LGBTİ'lerin yerel yönetimlerden talepleri neler olabilir, yerel yönetim tartışmalarında LGBTİ'lerin talepleri dışında ne gibi tartışmalar yürütülüyor gibi sorular ele alınacak.

Öncelikle LGBTİ eşitliğinin iki bileşeni olduğunu akılda tutmak gerekiyor; bunlardan ilki değerde eşitliğin sağlanmasıdır. Bir başka deyişle LGBTİ'lerin kendilerini toplumda eşit değer gören bireyler olarak hissedebilmesidir. İkincisiyse maddede eşitliğin sağlanması, yani toplumsal kaynaklara, kamu hizmetlerine LGBTİ'lerin eşit erişiminin olmasıdır.

Özellikle Kuzey Amerika'da LGBTİ hareketinin siyasetine bakıldığında LGBTİ hakları mücadelesinin sosyoekonomik eşitlik talebini siyasetin merkezine pek de oturtmadığını görüyoruz. Yalnızca görünürlük ve temsil yet talebinin öne çıktığı bir mücadele hattı söz konusu. Türkiye'deki LGBTİ hakları hareketiyse sosyal hak temelli mücadeleden kopmamış bir hareket olarak, farklı toplumsal hareketlerle yan yana, daha adil ve eşitlikçi bir düzen kurabilmek için mücadele etmeye devam ediyor.

Yerel yönetimler üzerine düşünürken yerelleşmenin bir siyasi talep olarak gündemde olduğunu hatırlamak gerekiyor. Türkiye'de yerelleşme tartış-

7 Bu bölüm Dr. Volkan Yılmaz'ın SPoD LGBTİ Yerel Yönetimler Siyaset Okulu'nda yapmış olduğu "LGBTİ Odaklı Sosyal Politikalar ve Yerel Yönetimler" başlıklı sunumundan derlenmiştir.

maları sıklıkla Türkiye'nin merkeziyetçi yapısının eleştirisi ve politikaların yukarıdan aşağı uygulanmasına referans ile yapılıyor. Fakat yerelleşmenin hangi alanlarda ve ne ölçüde tercih edilir bir değişim olduğu her bir politika alanı için ayrıca tartışılmaya muhtaç. Örneğin sosyal haklara ilişkin meselelerde yerelleşmenin ne ölçüde eşit yurttaşlık ideali ile bağdaşacağı sorusu halen tartışmalı.

Yerel yönetimler meselesi 1980 sonrasında Türkiye'de gündeme geldiğinde hep "Yerel yönetimlere iktidar devredildikçe ve sivil toplum kuruluşları karar alma süreçlerine daha fazla katılabildikçe ülke demokratikleşir" söylemine vurgu yapıldı. Bu savın doğru bir yanı olmakla birlikte madde-eşitlik açısından ele alındığında problemleri bir tarafı da var: Mali yönetim açısından, vergilerin nasıl toplanıp dağıtılacağına yerel düzeyde karar verilmesi Türkiye'deki bölgesel eşitsizlikleri derinleştirme riski taşıyor.

Eşitlikçi sosyal politika yaklaşımıyla konuya yaklaşıldığında, demokratik biçimde yönetilen devletin, çoğunluğun lehine çalışması ve toplanan vergilerin yeniden dağıtım mekanizmasıyla çoğunluğun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde harcanması esastır. Yani eşitlikçi sosyal politika, yeniden dağıtım üzerinden devletin antikapitalist işleyişini sağlamak için devreye girer.

Türkiye'deki gelir dağılımı adaletsizliğinin boyutları göz önünde bulundurulduğunda, nispeten faydalanabildiğimiz kamu hizmetlerinin devamlılığı açısından sosyal politika perspektifi daha da önem kazanıyor. Sağlık hizmetleri üzerinden düşünürsek, Türkiye'de kusursuz işleyen bir sağlık sistemi olmasa da, bir kanser hastasının tedaviye erişebilmek için, sigortalı bile olsa her şeyini satması gereken ABD'ye kıyasla daha iyi bir noktada olduğunu söylemek mümkün. Bu da devletin kamu gelirlerini olumlu yönde kullandığı bazı alanlar olduğunu gösteriyor. Buradan elbette, devlet yapısı ve kurumlarının tam anlamıyla sosyal adaleti sağladığı çıkarımını yapmak mümkün değil.

Türkiye'de vergilerden toplanan paranın ne kadarının sosyal politika harcamalarına ayrıldığı da vurgulanması gereken bir başka önemli nokta. Bu oran AB ülkelerinin ortalamasının yarısının altında. Bu oranın düşük olması Türkiye'nin sosyal politikalara gereken önemi verdiğinin bir kanıtı olarak okunabilir. Aynı zamanda Türkiye'nin bu alana daha yüksek oranda harcama yapma kapasitesinin bulunduğu biçiminde de okunabilir. Sosyal harcamaların yükseltilebilmesi ve bu yükseltilecek harcamaların LGBTİ bireyler gibi ayrımcılık riski altında yaşayan gruplara yönelik sosyal koruma mekanizmalarına dönüştürülebilmesi teknik olarak mümkün.

Yerel yönetimlerde LGBTİ odaklı sosyal politikalar üretirken belediyenin görev ve sorumluluklarına da yakından bakmamız gerekiyor, bu aynı zamanda yerelleşme tartışmalarının da merkezinde olan bir konu. Özellikle hak temelli mücadeleler açısından merkezî devlet kurumları ve yerel yönetimler arasında yetki paylaşımını dikkatle ele almak çok önemli. "Yerelleşme özgürlük ve demokrasi getirir" gibi bir genellemenin neyin yerelleşmesine işaret ettiği siyasi konjonktüre göre büyük değişkenlikler gösterebile-

cek bir tartışmaya denk dūřuyor. Örneđin, eğitimin yerelleşmesini ele alacak olursak, anadilde eğitim konusunda çok önemli bir kazanım olabilecek bir uygulamanın başka yerellerdeki farklı uygulamalarla temel eğitim hakkının ihlaline varabilecek sonuçlar doğurabileceğini unutmamak gerekiyor. Bütün bu sebeplerle yerelleşmenin sağlayacağı imkanları göz ardı etmeden haklar ve özgürlüklerin yerele yetki devriyle tartışılmaya aılamayacağını vurgulamak büyük önem kazanıyor.

Yerel Yönetimler LGBTİ'ler için neden önemlidir?

LGBTİ hareketi için yerel yönetimlere odaklanmanın bir 'alan siyaseti' olanağı doğurmasının yanı sıra, LGBTİ taleplerinin güncel siyasi konjonktürde somutlanabilme ihtimalinin en yakın olduğu kamu kurumları yerel yönetimler olarak karşımıza çıkıyor. Özellikle açık kimlikli LGBTİ'lerin önemli bir bölümünün yerleştiği büyükşehirlerdeki belirli ilçelerde yerel yönetimler yoluyla alternatifler oluşturmak ve bu alternatiflerin işlediğini göstermek oldukça önemli. Bu yalnızca LGBTİ görünürlüğünü yerelde sağlamanın ötesinde LGBTİ hakları hareketi ile BDP, HDP ve CHP arasında oluşmuş olan ittifakı yerel yönetimler özelinde pratiğe dökmenin de önünü açıyor.

LGBTİ hareketi yerel yönetimler alanında neyi hedefleyebilir?

- + Yerel yönetimlerle birlikte çalışma zeminini oluşturmak,
- + LGBTİ eşitliğini yerelde anaakımlaştırmak ve yerel yönetim politikalarının tasarlanması ve uygulanmasında aktif rol oynamak,
- + Oluşturulan LGBTİ eşitlikçi politikaların LGBTİ'lerin sosyal ve ekonomik koşullarının iyileştirilmesine etkisini takip etmek,
- + Yerel yönetimlerde belediye meclisleri ve belediye başkanlığında LGBTİ hakları hareketiyle ilişkili LGBTİ bireylerin adaylıklarını desteklemek.

Yerel yönetimlerde LGBTİ eşitliği politikaları oluşturmak için neler yapılmalı?

- + özel ihtiyaç alanına denk dūřmeyen hizmet alanlarında LGBTİ'lere yönelik ayrı hizmetler değil, herkese yönelik hizmetlere LGBTİ eşitliği yaklaşımı entegre edilmelidir. Çünkü LGBTİ bireylere kr bir eşitlikçi belediyecilik mümkün değildir.
- + LGBTİ eşitliği perspektifini içeren toplumsal cinsiyet temelli analiz bütçe oluşturma süreçlerinde bir zorunluluk haline getirilmelidir.

- + Yalnızca hizmet sunumunda değil, hizmetlerin planlanması ve denetiminde belediye ve LGBTİ hakları dernekleri arasında ortaklıklar kurulmalıdır.
- + Belediye hizmetlerinin özelleştirilmesi ya da taşeronlaştırılması durdurulmalıdır.
- + Belediyelerde açık LGBTİ bireylerin istihdamı sağlanmalıdır.
- + Belediyelerin hizmet satın aldığı tüm kurumlardan istihdamlarında LGBTİ eşitliğini sağlamaları şartı konulmalıdır.
- + Belediyelerin LGBTİ dernekleri ile ortak güçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- + Bakıma ihtiyaç duyan hasta, yaşlı ya da engellilere yönelik LGBTİ bireyleri 'gören' bir profesyonel bakım desteği sağlanmalıdır.
- + LGBTİ bireylerin ayrımcılığa uğramadığı ve 24 saate yayılan toplu taşıma hizmetleri sağlanmalıdır.
- + LGBTİ bireyleri kapsayan bir yerel sığınma evi politikası hayata geçirilmelidir.
- + Belediye polikliniklerinde LGBTİ bireylere hizmet veren cinsel sağlık hekimleri ve klinik psikologları istihdam edilmelidir.
- + Barınma ve mekânsal hizmet dağıtımı politikalarında LGBTİ eşitliği yaklaşımı benimsenmelidir.
- + Belediye çalışanları, özelde belediyelerin doğrudan hizmet veren bölümlerinde çalışanları LGBTİ eşitliğine duyarlı bir hizmet sunumu için eğitilmelidir.

Yerel Yönetimler Siyaset Okulu Sonuç Bildirgesi: LGBTİ Dostu Kentler Talep Ediyoruz!

SPoD LGBTİ'nin 11-17 Kasım 2014 tarihleri arasında gerçekleştirdiği Yerel Yönetimler Siyaset Okulu'na katılan Adana, Ankara, Antalya, Dersim, Diyarbakır, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Mersin'den LGBTİ hakları aktivistleri, LGBTİ'lerin yerel yönetimlere katılımı ve yerel hizmetlerden tam ve eşit yararlanabilmeleri için taleplerini oluşturarak kamuoyuna duyurdu.

Taleplerimiz

Yerel Yönetimlerde Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması

1. Yerel yönetimlerde eşitlik perspektifinin oluşturulması konusunda belediyelerin LGBTİ örgütleriyle işbirliği yapması, LGBTİ bireylere yönelik ayrımcılık konusunda kamuya açık etkinlikler düzenleyerek farkındalık yaratması.
2. Belediyelerin insan hakları komisyonlarının LGBTİ bireylere yönelik ayrımcılıkla ilgili araştırma yapması ve kamuya açık eğitim çalışmaları düzenlemesi, bu danışma kurullarında LGBTİ örgütlerinden temsilcilerinin katılmalarının sağlanması.
3. Belediyelerin LGBTİ örgütleriyle birlikte cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılıkla mücadele konusunda kampanyalar yürütmesi.
4. Yerel yönetim hizmet birimlerinin çalışanlarına LGBTİ hakları ve ayrımcılık konusunda meslek içi eğitimler düzenlemesi.
5. Belediye programına cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli ayrımcılığı yasaklayan bir maddenin eklenmesi, ayrımcılık yasağının ihlal edildiği durumları araştırma ve yaptırım yükümlülüğü getirilmesi.

Yerel Yönetimlere Katılım Hakkı

6. Kent konseylerine ve mahalle meclislerine LGBTİ'lerin eşit katılımının sağlanması.
7. Belediye bünyesindeki danışma kurulu, komisyon ve komitelerde LGBTİ örgütlerinin taleplerinin gözetilmesi ve temsilde eşitlik sağlanması.
8. Şehir hizmetlerinin kapsayıcı biçimde sağlanması amacıyla belediyelerin LGBTİ dernek ve oluşumlarıyla işbirliği halinde LGBTİ dostu belediye bildirgesi hazırlaması.

İstihdam ve güvenli çalışma alanları

9. Yerel yönetimlerde hizmetlerin üretimi ve kurum içi istihdamda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini de kapsayan ayrımcılık karşıtı yönetmelik hazırlanması.
10. Seks işçilerinin güvenli alanlarda çalışması için yerel yönetimlerin gereken önlemleri alması. Belediyelere bağlı güvenlik birimlerine homofobi ve transfobi eğitimi verilmesi.

Sosyal Hizmetler

11. Belediyelerde LGBTİ'lere ve LGBTİ'lerin ailelerine yönelik çağrı ve danışma merkezleri oluşturulması ve bu merkezde istihdam edilecek kişilerin LGBTİ bireyler ve LGBTİ örgütlerinin eğitiminden geçmiş kişiler arasından seçilmesi.
12. Belediye sınırları içinde yer alan kullanılmayan binaların LGBTİ'lerin ve farklı toplumsal grupların kullanımına açık olacak kültür ve dayanışma merkezlerine dönüştürülmesi.
13. Belediyelerin sınırları içinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına sağladığı maddi kaynakların LGBTİ örgütlerini de kapsayacak şekilde planlanması. LGBTİ örgütlerinin toplantı ve etkinliklerine mekân desteği sağlanması.

Ulaşım

14. LGBTİ bireylerin ulaşım hizmetlerinden eşit olarak yararlanabilmesi için gereken önlemlerin belediyeler tarafından alınması. Belediye otobüsü şoförlerine LGBTİ'lere yönelik ayrımcılıkla ilgili eğitimler verilmesi, homofobik ve transfobik tutum ve davranışlara karşı yaptırım uygulanması.

Sığınma

15. Nüfusu 50000'i geçen belediyelerde açılması zorunlu olan kadın sığınma evlerinde lezbiyen, biseksüel ve trans kadınların ihtiyaçlarının da gözetilerek gerekli düzenlemelerin yapılması. Bunun dışında barınma ihtiyacı olan LGBTİ bireyler için LGBTİ örgütlerinin Belediye yönetimleri ile ortak kurulacak sığınma evlerine Belediye bütçesinden kaynak aktarılması.

Sağlık

16. Belediyelerin sağlık hizmetlerinin LGBTİ'lerin ihtiyaçlarını da gözetecek şekilde ücretsiz sağlaması, cinsel sağlık konusunda farkındalık çalışmalarının yürütülmesi. Cinsel yolla bulaşan hastalıkların teşhis ve tedavisinde ücretsiz ve anonim sağlık hizmetlerinin sağlanması için belediye bütçesinden kaynak sağlanması. Bu hizmetlerin planlanması ve uygulamasında cinsel sağlık alanında çalışan örgütler ve LGBTİ örgütleriyle ortak hareket edilmesi.

İmzacı örgütler;

Queer Adana

Dersim LGBTİ Oluşumu

Lambdaistanbul

KeSKeSoR Diyarbakır LGBTİ Oluşumu

Siyah Pembe Üçgen İzmir

SPoD - Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği

Antalya Pembe Caretta LGBT

Dut Ağacı Kolektifi

Hêvî LGBTİ Oluşumu

Morel Eskişehir LGBT Oluşumu

ZeugMadi Gaziantep

7 Renk Mersin LGBTİ

Dünyada LGBTİ Hareketi ve Siyaset

Dünyada LGBTİ hareketi ve siyasetten bahsederken, akla gelen ilk isim elbette ABD’li eşcinsel aktivist ve politikacı Harvey Milk olacaktır. 1960 ve 1970’li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde eşcinsel ve trans hakları için mücadele eden Milk, 1977’de San Francisco’da açık eşcinsel kimliğiyle belediye meclisine seçilerek dünya siyasi tarihinde bir ilk oldu. O dönem eşcinsel alt kültürün yoğunlaştığı yer olan Castro mahallesinde küçük bir fotoğrafçı dükkanı açan ve kısa sürede mahallenin en çok tanınan yüzü olan Milk, San Francisco’da sivil haklar ve insan hakları için mücadelesini sürdürürken dünyadaki tüm LGBTİ bireylere ilham kaynağı oldu. Açık eşcinsel kimliğiyle belediye meclisine seçilen ilk kişi olan Milk, LGBTİ’lerin görünür-lüğünün önemli olduğunu her zaman vurguladı; “Biz, eşcinseller, haklarımızı kapalı kutularımızda sessizce kalarak kazanamayız. Biz yalanlar, mitler ve çarpıtmalarla savaşmak için açıyoruz. Eşcinseller hakkındaki gerçekleri söylemek için açıyoruz, çünkü ben artık bu sessizlik düzeninden bıktım. O yüzden bunun hakkında konuşacağım. Sizin de konuşmanızı istiyorum. Açılmalısınız!” Belediye meclisine seçilmiş olsa da yalnızca 11 ay bu görevi yapan Milk, 27 Kasım 1978’de eski bir meclis üyesinin düzenlediği suikast sonucu yaşamını yitirdi.⁸

“Kendimi hiçbir zaman bir aday olarak görmedim. Kendimi her zaman bir hareketin parçası, bir adaylığın parçası olarak gördüm. Ben hareketi bir aday olarak görüyorum. Bence hareketi kullananlarla hareketin bir parçası olanlar arasında bir farklılık var. Ben hareke-

8 www.milkfoundation.org/about/harvey-milk-biography/

tin her zaman parçası olduğumu düşünüyorum. Yaptığım her şeyi eşcinsel hareketinin gözüyle yaptım."⁹ Harvey Milk, San Francisco Belediye Meclisi Üyesi, 1977

Milk'in ardından dünyanın birçok şehrinde LGBTİ'ler siyasetin içinde yer almaya devam etti. Bu bölümde siyasete atılan LGBTİ'ler arasında ilklere imza atan diğer isimlere kısaca değineceğiz.

- + Georgina Beyer 1995 yılında Yeni Zelanda'nın Carterton şehrinde belediye başkanlığına aday oldu ve seçimi kazanmasının ardından dünya tarihindeki ilk trans belediye başkanı olma unvanını kazandı. Ardından 1999'da yapılan genel seçimlerde ülkenin ulusal meclisine seçilerek dünyanın ilk açık trans kimlikli milletvekili oldu. Milletvekilliği sırasında hem eşit evlilik hakkı hem de İnsan Hakları Yasasında 'cinsiyet kimliği' ibaresinin yer alması için mücadele verdi.¹⁰
- + Glen Murray 1998 yılında Kanada'nın Winnipeg şehrinde belediye başkanı seçilerek, Kuzey Amerika'nın ilk eşcinsel belediye başkanı oldu. Murray daha sonra hem bölgesel hem ulusal meclislerde çalıştı. Bir süre il meclisinde Araştırma ve Geliştirme Bakanı, bir süre de Eğitim, Liseler ve Üniversiteler Bakanı olarak görev yaptı.¹¹
- + 2001 yılında Fransa'da ilk defa bir trans belediye meclisine seçildi. Açık trans kadın kimliğiyle aday olan Camille Cabral, Paris'in 17. bölgesinde belediye meclis üyesi oldu. Seks işçisi kadınların sosyal ve ekonomik hakları için çalışan Cabral, 'Red Light' isimindeki, seks

9 www.huffingtonpost.com/2014/10/31/christine-quinn-interview-wep_n_6062118.html

10 www.gendercentre.org.au/resources/polare-archive/archived-articles/georgina-beyer-mp-drafts-nz-transgender-law.htm

11 www.glenmurray.onmpp.ca

işçisi kadınların ekonomik dayanışması için çalışan örgütün kurucuları arasında yer aldı.¹²

- ✦ Nüfusun çoğunluğu Katolik Hıristiyan olan İtalya'da, eşcinsel siyasetçi Rosario Crocetta, 2003 yılında Gela şehrinde belediye başkanı seçildi. Crocetta, hem açık eşcinsel kimliği ile LGBTİ haklarını gündeme getirdi hem de ülkenin en büyük siyasal problemlerinden olan mafya gruplarıyla mücadele etti. 2009 yılında Avrupa Parlamentosu'nda İtalya vekili olan Crocetta, 2012 yılında da Sicilya bölge başkanı seçildi.¹³
- ✦ Dünyanın ilk açık interseks belediye başkanı Tony Briffa, 2011 yılında Avustralya'nın Hobsons Bay şehrinde yapılan seçimleri kazandı. Briffa, 2014 yılından beri aynı şehirde meclis üyeliğini sürdürmektedir. Doğuştan erkek ve kadın biyolojik özelliklerini taşımasından dolayı, ülkesinde 'cinsiyeti belirsiz doğum belgesi' alan ve bu resmi kimlikle yaşayan Briffa, şu anda interseks hakları derneklerinde yönetici olarak görev yapıyor.¹⁴

- ✦ 1999 yılında Christine Quinn açık lezbiyen kimliğiyle Amerika Birleşik Devletleri'nin New York şehrindeki Manhattan mahallelerini kapsayan 3. Bölge Kent Konseyi seçimlerine katıldı. Demokratik Parti'nin adayı olduğu seçimde Quinn yüzde 89 oy ile Konsey'e seçildi. Bu ilk seçimin ardından 2001, 2003, 2005, 2007 ve 2009 seçimlerinin hepsini kazandı ve Konsey Sözcüsü olarak görev yaptı. Konsey sözcüsü olan ilk lezbiyen olarak görevini 2013'e kadar sürdürdü. 2013'te New York şehrinin belediye başkanlığı seçimlerinde aday olan, uzun süre favori olarak gösterilen Quinn, seçimlerden üçüncü sırada çıktı.¹⁵

"Cinsiyetimin ya da cinsel yönelimimin kariyerime herhangi olumsuz noktası oldu mu olmadı mı, bu soruyu cevaplamak zor. Çünkü yaptığınız sadece devam etmek. Bir toplantıdaysan ve birisi sizi dikkate almıyıp toplantıda bulunan erkekleri dikkate alıyorsa, siz işinize sadece devam ediyorsunuz. O kişiye bunun kabul edilemez olduğunu belli ediyorsunuz. Mesela eskiden dosyalarımı çantadan çıkarır ve 'Eğer bana bakmazsanız, ben de sizin gibi başka işlerimi halletmeye giderim!' derdim."¹⁶ Christine Quinn, New York Kent Konseyi Başkanı, 1999-2013

- ✦ Bertrand Delanoë 2001 yılında Fransa'nın başkenti Paris'te açık eşcinsel kimliği ile belediye başkanı seçildi. Delanoë, 2001 yılından 2014 Nisan'ına kadar sürdürdüğü Paris belediye başkanlığı görevinin öncesinde 1995-2001 yılları arasında Fransa Senatosu'nda senatör olarak görev yaptı. Aktif siyasetin içinde olduğu süre boyunca

12 trans.ilga.org/trans/welcome_to_the_ilga_trans_secretariat/trans_zone/personalities/camille_cabral

13 en.wikipedia.org/wiki/Rosario_Crocetta

14 www.briffa.org

15 www.quinnfornewyork.com

16 www.huffingtonpost.com/2014/10/31/christine-quinn-interview-wep_n_6062118.html

birçok medya kanalında cinsel yönelimi üzerine konuşmaktan kaçınmadı. 1999'da kabul edilen yaşam ortaklığı uygulaması (PACS) ve 2013'te kabul edilen eşit evlilik haklarına verdiği destekle bilinen Delanoë, Fransa'da eşcinselliğin toplumsal kabulünü pekiştiren siyasetçilerden olarak gösteriliyor.¹⁷

"Biliyorum ki toplumumuzda milyonlarca kadın ve erkek bu ayrımcılığa maruz kalıyor, aile hayatları dahil diğerleriyle eşit olmadıkları izlenimine kapılıyorlar. Bu birçok probleme neden oluyor. Ben kendime dedim ki eğer bunu sıradanlaştırırsam, belki farklı olma hakkını tanıtırsam ve bunu kendimi daha önemli bir noktaya koymadan yapabilirsem, küçük bir şeyler getirebilirim belki. Eşcinsel olduğu bilinen sıradan birisiyim belki de, fakat bu diğer insanlara basit bazı şeyler verebilir. En azından ben bunu yapıyorum, açılıyorum."¹⁸ Bertrand Delanoë, Paris Belediye Başkanı, 2001-2014

- ✦ Klaus Wowereit 2001 yılında Berlin'de yapılan yerel seçimlerde aday oldu. adaylık sürecinde 'gey olduğunu ve bunun çok güzel bir şey olduğunu' açıkladıktan sonra seçimde galip geldi. 2014 Ağustos ayına kadar Avrupa'nın en büyük şehirlerinden birisi olan Berlin'in belediye başkanlığı görevini sürdürdü.¹⁹

"Gey bir belediye başkanına sahip olmak bütün geylerin özgürce yaşadığı anlamına gelmiyor. Hoşgörüyü sağlamak için her gün çalışmamız gerekiyor. Hoşgörülü ve açık toplumlarda dahi işte, okulda, çocuk bakımevlerinde, kamusal hayatta ya da ailenin içinde her gün ayrımcılık yaşanıyor. Bunlar Berlin'de her gün yaşanıyor. Bu yüzden açık bir toplum için her gün tetikte olmalı ve savaşmalıyız. Berlin'de diğer yerlere göre çok daha iyi bir noktaya geldik, fakat sürecin sonunda da değiliz."²⁰ Klaus Wowereit, Berlin Belediye Başkanı, 2001-2014

17 www.bertranddelanoë.net

18 www.theguardian.com/world/2008/jan/06/france.jasonburke

19 www.klauswowereit.de/

20 www.sbs.com.au/news/article/2006/06/21/klaus-wowereit-interview

Gökkuşığı Şehirler Ağı

Avrupa'da Yerel Yönetimlerin LGBT Politikaları²¹

LGBT vatandaşlara yönelik ilgi Avrupa'nın her yerinde belirgin bir şekilde artıyor. Belediyeler, büyükşehir dinamiklerinin içerisindeki yerel politikalarda, LGBT vatandaşlara ekstra bir ilgi gösterilmesi gerektiğinin farkına varmış durumda. Bu doğrultuda, Hollanda'da 40 şehir yerel LGBT politikaları için eylem planları oluşturdu. Bu şehirlerin LGBT'lere yönelik hayata geçirdikleri iyi uygulamaları birbirlerine aktarmaları, yeni müdahaleler ve girişimler yerel yaklaşımların etkisini güçlendirmek için yapılmış bazı önemli adımlar olarak sayılabilir.

Avrupa şehirlerindeki cinsel çeşitlilik ve cinsiyet kimliği alanındaki gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda karşılıklı paylaşımların sadece bir ülke içerisinde değil, farklı ülkelerdeki şehirler arasında da gerçekleştirilmesi oldukça önemli görünüyor. Bu ağın üyeleri büyük Avrupa şehirlerini temsil eden politika belirleyicilerinden oluşuyor.

Ağın amacı üç bölümden oluşuyor:

- +
- +

21 Çeviri: Cansu Atlay Gökkuşığı Şehirler Ağı metninin İngilizce versiyonu için bkz. www.movisie.nl/sites/default/files/docs/nieuws/2013Summary_RainbowCitiesNetwork_LGBT_policies.pdf Bu rapor 2013 yılında gerçekleştirilen 1. IDAHO (Uluslararası Homofobi Karşıtlığı Günü) Konferansı kapsamında sunulmuştur. (15-17 Mayıs, 2013 – Lahey, Hollanda)

- + uluslararası ağlar ve kurumlardaki gelişmeler arasında bağlar kurulması.

Ağın üyeleri 2013 IDAHO (Uluslararası Homofobi Karşıtlığı Günü) Konferansı'na kendi şehirlerindeki yerel LGBT politikaları ve girişimlerindeki ilerlemeyi özetledikleri raporlar ile katkıda bulundular. Gökkuşluğu şehirlerinin bu özet raporları belirli konularda derinlemesine düşünme ve paylaşım için temel bir kaynak sunuyor.

Avrupa Gökkuşluğu Şehirler Ağı'nın 18 aktif üyesi bulunmaktadır: Amsterdam, Berlin, Bergen, Brüksel, Dumfries ve Galloway, Cenevre, Gent, Hamburg, Köln, Madrid, Münih, Naymegen, Rotterdam, Lahey, Torino, Utrecht, Viyana ve Zürih. Ağa katılma taleplerini ileten diğer şehirler ise Antverp, Barselona ve Hanover'dir.

Gökkuşluğu Şehirler Ağı buluşmaları yılda bir kez farklı bir Avrupa şehrinde gerçekleşiyor. Geçici ağ sekreterliği ise Hollanda'nın LGBT politikaları alanında uzman merkezi MOVISIE²² tarafından yürütülüyor.

Ağın üyesi şehirlerin özet raporlarında bu şehirlerin yerel belediyelerinin izlediği LGBT politikaları belirtiliyor. Raporlarda ayrıca izlenen politikaların amaçları, başlangıç tarihleri, kısa ve uzun dönem hedef kitleleri, kapsadığı kentsel sektör ve hizmetleri ile çıkar çevreleri ve ortaklar ile yapılan işbirlikleri, eylem planları, belediyedeki bu konuda irtibat kurulabilecek görevlinin bilgileri sunuluyor.

Amsterdam Belediyesi - Hollanda

Politika

2012-2014 döneminde lezbiyen, gey, biseksüel ve trans (LGBT) bireylerin özgürleşmesine yönelik izlenecek politika önergesi, LGBT özgürleşmesinin yerel politikalara entegre edilmesi ve anaakımlaştırılması amacını taşır. Ayrıca kendi LGBT politikalarını oluşturan bazı ilçe belediyeleri de bulunmaktadır.

Amaç

Lezbiyen, gey, biseksüel ve trans camiasının kabullenilmesi kişisel bir mesele olmakla birlikte, bu kabulün oluşmaması bu camianın özgürlük alanlarını etkilemektedir. Bu noktada hükümet eyleme geçmelidir.

Ne zamandan beri belirli bir LGBT özgürlüğü politikası izleniyor?

1982

Temel faaliyet alanları (kısa ve uzun vadeli)

- + Şiddet ve ayrımcılıkla mücadele etmek,

22 www.movisie.com

- + LGBT'lerin özgürleşmesini ve LGBT camianın toplumsal olarak kabullenilmesini desteklemek,

Bu doğrultuda temel faaliyet alanları :

- + Gençler arasında LGBT özgürleşmesinin tartışılması ve görünürlüğü'nün artırılmasının desteklenmesi,
- + Özellikle konunun tabu olduğu gruplar içerisinde LGBT özgürleşmesinin sağlanması,
- + Spor alanında LGBT özgürleşmesinin ve görünürlüğü'nün güçlendirilmesi,
- + Öncü turistik şehirlerde LGBT turizmi ve etkinlikleri,
- + Lezbiyen ve biseksüel kadınların görünürlüğü,
- + Trans bireyler,
- + Uluslararası çalışmalar.

Katkıda bulunan belediye çalışma alanları ve hizmetleri

Tüm çalışma alanları ve hizmetler LGBT politikasına katkıda bulunmaktadır.

Sosyal ve/veya sağlık ve refah kuruluşları ile işbirliği

Gençlik çalışmaları, Sağlık kurumları, Refah hizmetleri, Ayrımcılık yardım hattı, Toplum-temelli göçmen büroları, Gönüllü merkezleri, bölgesel sağlık hizmetleri, Halk kütüphaneleri, Kadın Platformu, Çeşitlilik Danışma Kurulu. Not: İmkan dahilinde ilçe yönetimleri ile işbirliği içerisinde olarak.

Çıkar grupları ile işbirliği

COC Amsterdam ve COC Hollanda, Uluslararası Gey ve Lezbiyen Arşivi (International Gay and Lesbian Archive - IHLIA), Sporda Gey Birliği (GUTS), Göçmen LGBT orgaizasyonları, ProGay (Onur Yürüyüşü'nün organizatörleri), eşcinsel haklarını savunan uluslararası gruplar (kardeş şehirler vs.)

Diğer işbirliği ortakları

Şehrin güneydoğusundaki "Göçmen kiliseleri"nin dini liderleri, camiler, şirketler, belediye ve bakanlıklar.

Politikayı uygulayacak taraflar

Amsterdam Belediyesi, ilçe yönetimleri ve diğer işbirliği ortakları

Belediyedeki iletişim kişisi:

Raoul Galarraga (r.galarraga@amsterdam.nl)

Belediye sayfasındaki yerel LGBT politikası

www.amsterdam.nl/gemeente/organisatie-diensten/dmo/burgerschap/homo-emancipatie/

Berlin Belediyesi - Almanya

Berlin Senatosu'nun temel sosyopolitik amaçlarından biri bireylerin ayrımcılığa uğramadan eşit muamele görme hakkının uygulanmasıdır. Devlet tarafından 2007'de kurulan Ayrımcılığa Karşı Eşit Muamele Dairesi (LADS) de bu amaca hizmet etmektedir. Daire; Çalışma, Entegrasyon ve Kadın Meseleleri Bölümü'ne bağlıdır. Bu devlet dairesinin faaliyet profili lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks bireylerle ilgilenen LGBTİ birimini de kapsamaktadır.

Berlin, Eyalet Anayasası ve Genel Eşit Muamele Yasası doğrultusunda farklı cinsel kimlik ve eşcinsel yaşam tarzları olan bireylerin anaakımlaştırılmasını desteklemektedir. Çeşitli alanlardaki faaliyetleri içeren bu misyon LADS içerisindeki LGBTİ biriminin çerçevesini oluşturmaktadır. 1989'dan beri etkin olan LGBTİ biriminin görevi lezbiyen, gey ve biseksüel bireyler kadar trans ve interseks bireylerin de özgürleştirilmesi, tüm yaşam alanlarında ayrımcılığın azaltılması ve toplumun farklı cinsel kimlik ve yaşam tarzlarını sürdürülebilir bir şekilde kabullenmesini desteklemektir. Bu bağlamda yasa tasarıları ve düzenlemelerin hazırlanması, ilgili alanlara dair bilgilerin temin edilmesi ve kategorizasyonu, kamu ve sosyal kurumların bilgilendirilme, duyarlılaştırma ve yönlendirilmesine yönelik kampanya ve konseptlerin geliştirilmesinde işbirliği öngörülmektedir.

LGBTİ Birimi Şubat 2007'den beri Ayrımcılığa Karşı Eşit Muamele Dairesi içinde çalışmalarını sürdürmektedir. Bu birim, 2010 yılından beri homofobi ve transfobiye karşı yürütülen "Berlin bireylerin hür iradesini ve cinsel çeşitliliğin kabulünü destekliyor" adlı Berlin Eylem Planı'nı koordine etmektedir.

Son gelişmeler ve 2013/14 döneminin temel faaliyetleri

Transfobi ve Homofobiye karşı Berlin Eylem Planı'nın yürürlüğe girmesi ve geliştirilmesi

LGBT Tarihi: Araştırma ve belgeleme, uzman kurulunun tesis edilmesi, 1945 ile 1969 yılları arasında Ceza Kanunu'nun 175. maddesine göre hüküm giymiş eşcinsel erkeklerin rehabilitasyonu için ulusal girişimler.

LGBT Katılımı: LGBT örgütlerinin farklı danışmanlık kurulları, kurum ve komitelerdeki (Berlin Aile Meseleleri Danışmanlık Kurulu, Cezaevi Meseleleri Danışmanlık Kurulu vs.) politik ve sosyal katılımını güçlendirmek.

Duyarlılaştırma ve farkındalık artırma: Kamu kuruluşu ve sivil toplum çalışanları için cinsel ve toplumsal cinsiyet çeşitliliğini temel alan eğitimlerin ve Berlin cezaevi sistemi içerisindeki cezaevi memurları ve diğer çalışanlar için farkındalık artırma eğitimlerinin hazırlanması.

Farklı gruplar içerisindeki iletişimi destekleme: "Homofobiye karşı Birlik" (www.stopp-homophobie.de) ve "Cinsel Farklılığın Kabulü için Yuvarlak Masa" girişimleri.

Homofobik ve transfobik olaylarla mücadelenin güçlendirilmesi: Homofobik ve transfobik suçlara karşı açılan kamu davaları bölümünde ilk defa uzman bir kurulun hayata geçirilmesi (devlet avukatı).

Eğitim ve gençlik meseleleri ile ilgili duyarlılaştırma ve farkındalık yaratma: Ebeveyn, öğretmen ve yöneticiler için yeni materyaller, akran eğitimi projeleri, ilk ve orta eğitim seviyeleri için çeşitlilik eğitim setleri, öğretmenler ve gençlik çalışanları için eğitimler.

Yeni faaliyet alanlarının geliştirilmesi: Transfobi ile mücadele ve trans bireylerin kendilerini istedikleri cinsiyet kimliğinde tanımlamaları için haklarını güçlendirecek uygulamalar, emek ve çalışma alanlarındaki trans bireylerle ilgili duyarlılaştırma ve farkındalık yaratma çalışmaları

İletişim kişisi:

Florencio Chicote / LGBTİ Birimi (Florencio.Chicote@senaif.berlin.de)
LADS ile ilgili detaylı bilgi için: www.berlin.de/lb/ads/index.en.html
Eylem planı ile ilgili detaylı bilgi için: www.coe.int/t/dg4/lgbt/Source/!2013_Berlin%20ISV_engl.pdf

Brüksel Belediyesi, Merkez Bölge – Belçika

Politika

- + Azınlık gruplarına yönelik ayrımcılık ve özgürleşme politikaları kapsamında homofobi ve transfobi odaklı LGBT politikası.
- + Eyaletlerarası Eylem Planı: sınırötesi ile bilgi paylaşımı, yaşamayı güçlendirme, önleyici politikalar, farkındalık oluşturma, mağdur durumdakilere destek, izleme vs.
- + Cinsiyetçilik, LGBT-fobi ve ırkçılık arasındaki ilişki.

Amaç

- + Ayrımcılık, LGBT birey veya gruplara yönelik dışlama ve şiddetle mücadele;
- + LGBT camiasının özgürleşmesini desteklemek.

Ne zamandan beri belirli bir LGBT özgürlüğü politikası izleniyor?

2009

Temel faaliyet alanları (kısa ve uzun vadeli)

- + Cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği temelli saldırı ve şiddet olaylarına karşı kampanyalar,
- + Homofobi veya transfobi kaynaklı şiddet ve saldırı mağdurlarına yardım ve destek,

- + Polis memurlarının farkındalığı (Polis teşkilatı içerisinde LGBT meseleleri ile ilgili iletişim kişileri),
- + Kültür, spor ve turizm alanındaki girişimlere destek vermek,
- + Serofobi (HIV pozitif bireylere karşı ayrımcılık),
- + Trans bireylere özel dikkat,
- + Yogyakarta İlkelerinin desteklenmesi,
- + Cinsiyetçilik, LGBT-fobi ve ırkçılık arasındaki ilişkinin araştırılması.

Dahil olan belediye sektör/hizmetleri

Brüksel Merkez Bölge'de 19 belediye ve 6 polis bölgesi.

Sosyal ve/veya sağlık ve refah kuruluşları ile işbirliği

Eşit Fırsatlar ve Ayrımcılıkla Mücadele Merkezi, Kadın-Erkek Eşitliği Enstitüsü, Gençlik hizmetleri, toplum temelli kuruluşlar.

Çıkar grupları ile işbirliği

- + 'Rainbowhouse', 'çavaria', 'Rainbowcops', 'The Belgian Pride' gibi sementsiyeye örgütler,
- + 'Genres Pluriels', 'Genres d'à Côté' gibi trans örgütleri,
- + 'Merhaba' gibi göçmen LGBT örgütleri,
- + 'Basta' ya da 'Tels Quells Jeunes' gibi genç LGBT örgütleri.

Diğer işbirliği ortakları

Belediyeler ve bakanlıklar

Politikayı uygulayacak taraflar

Brüksel Merkez Bölge, Eşit Fırsatlar Bakanlığı ve ortaklar

Belediyedeki iletişim kişileri Dirk Gille (dgille@mbhg.irisnet.be) ve Sophie Boucquey (sboucquey@delille.irisnet.be)

Belediyenin internet sitesinde yerel LGBT politikası

www.gelijkekansenbrussel.irisnet.be/nl/lgbt/
www.egalitedeschancesbruxelles.irisnet.be/fr/lgbt/

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler²³

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments: UCLG) dünya çapındaki yerel yönetimlerin çıkarlarının temsil ve savunuculuk çalışmalarını, bu yönetimlerin hizmet ettikleri toplulukların boyutuna bakmaksızın yürüten bir kuruluştur. Genel merkezi Barselona'da bulunan bu ağın misyonu şu şekilde beyan edilmiştir:

“Yerel yönetimler arasında ve uluslararası camia içerisinde kurulacak işbirliklerine dayanarak demokratik özyönetimin birleşik sesi ve uluslarüstü savunucusu olmak; bu özyönetimin değer, amaç ve çıkarlarını desteklemek.”

UCLG'nin çalışma programının öncelikleri şu alanlardır:

- + Yerel yönetimlerin ve yerel yönetimleri temsil eden kuruluşların küresel yönetimdeki görev ve etkilerini arttırmak,
- + Demokratik, etkili, yenilikçi ve vatandaşlara yakın yerel yönetimlerin destek aldığı ana kaynak olmak,
- + Etkili ve demokratik bir küresel örgütlenme sağlamak.

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Ağı, şehirler arasındaki uluslararası işbirliğini desteklemekte, yerel yönetimlerin kapasitelerini geliştirmeye yönelik program, ağ ve ortaklıkları kolaylaştırmaktadır. Ağ örgütlenmesi aynı şekilde kadınların yerel karar mekanizmalarındaki aktif rolünü desteklemekte, dünya üzerindeki tüm yerel yönetimler hakkında yerinde ve yararlı

23 Çeviri: Cansu Atlay Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments: UCLG) hakkında detaylı bilgi için bkz. www.uclg.org

bilgiye ulaşmak için bir giriş noktası olarak hizmet etmektedir.

2003'de Paris'te yapılan UCLG Kuruluş Kongresi o güne kadar yapılanlar arasında en fazla sayıda belediye başkanı, belediye meclisi üyesi, seçilmiş şehir temsilcileri ile seçilmiş yerel ve bölgesel yönetim temsilcisinin katılım gösterdiği toplantı olmuştur. "Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimlerin" ortaya çıkması ve dünyadaki tüm yerel yönetimlerin çıkarlarının temsili ve savunuculuğu misyonunun benimsenmesi kongreye damgasını vuran gelişmeler olmuştur.

UCLG'nin uluslararası gündemindeki ana başlıklar: yardımların etkililiği, iklim değişikliği, BM Habitat III programı, 2015 sonrası hedefler, BM'ye yerel yönetimler alanında danışmanlık sağlamak ve kentsel sürdürülebilirlik hedefleri olarak belirlenmiştir. UCLG, yerel yönetimlerde yaşanan temel hizmetlere erişim, yerinden yönetim ve yerel demokrasi, toplumsal cinsiyet eşitliği ve yerel mali durum sorunlarına çözüm süreçlerini desteklemektedir.

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimlerin Toplumsal İçerme, Katılımcı Demokrasi ve İnsan Hakları Komitesi (UCLG-CISDP)²⁴

UCLG'ye üye şehirleri ortak kararıyla, daha kurumsal bir çalışma birimine ihtiyaç duyulması üzerine 2005 yılında Toplumsal İçerme, Katılımcı Demokrasi ve İnsan Hakları Komitesi kurulmuştur. Komitenin amacı UCLG'nin içerisindeki şehirlerin toplumsal içerme, katılımcı demokrasi ve insan hakları konusunda ortak bir sese ulaşmasına katkıda bulunmak ve yerel yönetimlere bu alanlardaki politika üretimlerinde danışmanlık yapmaktır. Komite bahsedilen bu üç alandaki yenilikçi politika üretiminin ana hatlarını oluşturmak üzere politik müzakere, tecrübelerin paylaşımı ve yeni bilginin kolektif olarak üretilmesini teşvik etmektedir.

Komite'nin internet sayfasında toplumsal kalkınma, temel hizmetlere erişim, yoksulluğun ortadan kaldırılması gibi alanlarda 60'tan fazla toplumsal içermeyi destekleyen ve yenilikçi yerel politikanın vaka çalışmaları bulunmaktadır. Bu emsal yerel yönetim girişimlerine Türkiye'den Diyarbakır, Kocaeli ve Çanakkale Belediyeleri'nin çalışmaları dahil edilmiştir. Diyarbakır Belediyesi'nin kadın ve çocuklara yönelik halk çamaşırhaneleri ve eğitim destek evi projeleri, Kocaeli Belediyesi'nin bebek ölümlerini engelleme amaçlı halk sağlığı hizmetleri ve Çanakkale Belediyesi'nin desteklediği sivil aktivistlerin sanat ve kültürel çalışmalarının şehrin yerel kültürel politika dönüşümünün önünü açması, Komite tarafından yerel yönetim başarı örnekleri olarak sunulmuştur. Tüm bu çalışmalarda öne çıkan, proje döngüsünün iyi planlanmış ve her aşamada sivil toplum örgütleri ve ulaşılması hedeflenen kitlenin tavsiye ve fikirlerine başvurulmuş olmasıdır.

24 Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimlerin Toplumsal İçerme, Katılımcı Demokrasi ve İnsan Hakları Komitesi (UCLG-CISDP) hakkında detaylı bilgi için bkz. www.uclg-cisdp.org

Yerel Yönetimlerin Yetki ve Sorumlulukları

Anayasa'nın 123. ve 127. maddelerine göre yerel yönetimler; il, belediye ve köy halkının ortak yerel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş; karar organları seçimle iş başına gelen; kuruluş, görev ve sorumlulukları ile kaynakları kanunla belirlenen özerk ve demokratik yönetim birimleridir.

Anayasaya göre üç düzey yerel yönetim birimi vardır:

- + **Köy:** Köy, mahalli idare teşkilatının en küçük yerleşim birimidir ve tüzel kişiliği olan bağımsız, demokratik bir kamu kurumudur. Ayrı bir bütçesi vardır. Köyün muhtarı ve ihtiyar heyeti, güvenlikten bayındırlık hizmetlerine, eğitimden sosyal yardım işlerine kadar pek çok alanda yetkiye sahiptir.
- + **İl Özel İdareleri:** İl Özel İdareleri görevleri bakımından merkezi yönetim ile belediye ve köyler arasında "ara düzey" niteliğine sahip idari birimlerdir. Her ilde bulunan İl Özel İdaresi'nin karar alma organı İl Genel Meclisi'dir.
- + **Belediyeler:** Belediye, belde sakinlerinin ortak nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip demokratik bir kurumdur.

25 yaşını doldurmuş herkes yerel seçimler ile Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi Üyeliği, İl Genel Meclisi Üyeliği, Köy ve Mahalle Muhtarlığı ve Köy ve Mahalle İhtiyar Heyeti üyeliğine adaylığını koyabilir.

Köy ve Mahalle Muhtarı

Muhtar, köy veya mahalle halkı tarafından beş yıllık süre için seçilir, muhtar bağlı bulunduğu köyde ya da mahallede yürütme işlerini yapan kişidir. Köy ve mahalle muhtarlarının görevleri farklılık gösterir. Köyde muhtar genel yönetimle ilgili uygulamaların köyde hayata geçirilmesinden, yasaları ve hükümet emirlerini köy halkına duyurmaktan ve köyün idaresinden sorumludur.

Mahalle muhtarlarının ise genel yönetimin mahallede temsilcisi olmak gibi bir sorumluluğu yoktur. Son Belediye Kanunu ile yapılan değişiklikle (2005) mahalle, belediyenin bir alt birimi olarak, yerel demokratik bir kuruluş haline gelmiştir. Mahalle muhtarının, mahallenin ortak ihtiyaçlarını belirlemek, mahallede yaşam kalitesini geliştirmek, mahalleye ilişkin işlerde belediye ve kamu kurumlarına görüş bildirmek gibi görevleri bulunmaktadır.

Muhtarlık seçimi herhangi bir siyasi partiye bağlı olarak değil, bağımsız adaylık süreciyle işler. Oturulan mahallede ya da köyde muhtar adayı olabilmek için İl Seçim Kurulu'na ya da İlçe Seçim Kurulu'na bu beyan iletilir. Köylerdeki seçimlerde ek olarak İhtiyar Meclisi üyeleri de seçilir. Bu meclis köy muhtarını denetleyici bir mekanizma olarak işler ve imam ve öğretmen dışındaki üyeleri seçimle belirlenir.

İl Genel Meclisi ve Üyeleri

Belediye sınırları dışında kalan kırsal alanın çeşitli ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla kurulan İl Özel İdaresi; sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni planı, bayındırlık ve iskan, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde yapar. İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri de belediye sınırları dışında yapar.

Yeni Büyükşehir yasasıyla, büyükşehirlerdeki İl Özel İdareleri kaldırılmış ve yetkilerinin bir kısmı büyükşehir belediyelerine aktarılmıştır.

İl Genel Meclisi'nin görevleri:

- + Stratejik plan ve çalışma programlarını, İl Özel İdaresi faaliyetlerini ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamak,
- + Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek,
- + İl çevre düzeni planı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar planlarını görüşmek ve karara bağlamak,
- + Encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek,
- + İl Özel İdaresi tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmektir.

Her ilin İl Genel Meclisi üye sayısı ilin nüfusuna göre belirlenmiştir. Yerel seçimler ile bu meclis üyeliği için adaylık konulabilir. Bunun için, üye olmak isteyen adaylar bir siyasi partiye giderek aday adaylıklarını beyan ederler. Partinin seçimlerden önceki aday listeleri partinin genel başkanı tarafından Yüksek Seçim Kurulu'na bildirilir ve onaylanan liste açıklanır. Bağımsız bir şekilde İl Genel Meclisi üyesi olmak için, adaylar doğrudan İl Seçim Kurulu'na başvuruda bulunabilirler.

Belediyelerin Görev ve Sorumlulukları

5393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesine göre Belediye, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık, zabıta, zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans, şehir içi trafik, defin ve mezarlıklar, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, nikah, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmakla yükümlüdür.

Bunun dışında belediye, okul öncesi eğitim kurumları açabilir; devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir.

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar. Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir. Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Belediye hizmetlerinde pozitif ayrımcılık

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesine göre "**Belediye hizmetleri vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur; hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır.**" Bu maddede yer alan pozitif ayrımcılık hükmü var olan durumda açıkça LGBTİ'leri kapsamıyorsa da hizmetlerin vatandaşa uygun yöntemlerle sunulmasının gerekliliğine vurgu yapılması belediyelerin farklılaşan ihtiyaçları gözetme zorunluluğu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Buna ek olarak, yasa da bazı dezavantajlı gruplara değinilmiş olması, önümüzdeki süreçte LGBTİ'lerin de bu yasa da açıkça yer alması için mücadele edebileceğini de göstermektedir.

BELEDİYELERİN İDARİ YAPISI

BELEDİYE BAŞKANI

Belediye başkanı, belediye yönetiminin başıdır, belediye meclisi ve belediye encümenine başkanlık eder. 5 yılda bir yapılan yerel seçimlerle seçilir.

BELEDİYE MECLİSİ

Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve seçilmiş üyelerden oluşur. Belediye meclisi üye sayısı belediyenin sınırları içindeki nüfusa göre değişiklik gösterir.

BELEDİYE ENCÜMENİ

Belediye encümeni, belediyenin danışma kurulu olarak çalışır. Belediye başkanı, Belediye meclisi içinden oylamayla seçilen üyeler ve atanmış birim amirlerinden oluşur.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ

Belediye Meclisi üyeleri, Belediye Başkanıyla birlikte belediyenin karar organını oluşturur. 5 yılda bir yapılan yerel seçimlerle belirlenir.

Belediye başkanı: Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzeli kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilir.

Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz. Belediye meclisi ve belediye encümenine belediye başkanı başkanlık eder. Büyükşehir belediye başkanlarının büyükşehir ilçe belediye başkanlarının aldığı kararları veto etme hakkı vardır.

Belediye Başkanlığı için adaylar bir siyasi partiye giderek aday adaylıklarını beyan ederler. Partinin seçimlerden önceki aday listeleri partinin genel başkanı tarafından Yüksek Seçim Kurulu'na bildirilir ve onaylanan liste açıklanır. Bağımsız bir şekilde belediye başkanı olmak için, adaylar doğrudan İl Seçim Kurulu'na ya da İlçe Seçim Kurulu'na başvuruda bulunabilirler.

Belediye başkanının başlıca görevleri;

- + Belediye teşkilatının en üst amiri olarak belediyeyi stratejik plan ve yıllık bütçeye uygun olarak yönetmek,
- + Belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.
- + Belediye meclisine ve encümenine başkanlık etmek,
- + Belediye meclisi ve encümen kararlarını uygulamak,
- + Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek.
- + Belediye personelini atamak.

Belediye Başkanı, halk tarafından tek dereceli olarak seçilir. Başkan, belediye yönetiminin de başıdır. Belediye başkanının siyasi pozisyonu ve etki alanı, belediye meclisine başkanlık yapması ve meclis üyelerinin belirlenmesinde kullanılan yöntemler sebebiyle oldukça güçlüdür. Bu sebeple demokratik bir yerel yönetim için yurttaş katılımını hayata geçirmek ve karar alma süreçlerinin şeffaf yürütülmesini sağlamak büyük önem taşımaktadır.

Belediye meclisi: Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur. Belediye meclisi üyeleri belediyenin sınırları içindeki nüfusa göre beş ile elli beş arasında değişen bir sayıya sahiptir. Büyükşehir belediyeleri için bu rakam daha da büyük olabilir. Belediye meclisi, her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırdığı günde toplanır.

Belediye meclisinin başlıca görevleri:

- + Stratejik plan ve çalışma programlarını kabul etmek,
- + Bütçeyi kabul etmek,

- + Belediyenin imar planlarını onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni planını kabul etmek,
- + Belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek,
- + Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.
- + Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.

Yerel seçimlerde belediye meclis üyesi aday olmak isteyen kişiler bir siyasi partiye giderek aday adaylıklarını beyan ederler. Partinin seçimlerden önceki aday listeleri partinin genel başkanı tarafından Yüksek Seçim Kurulu'na bildirilir ve onaylanan liste açıklanır. Bağımsız bir şekilde belediye meclisi üyesi olmak için, adaylar doğrudan İl Seçim Kurulu'na ya da İlçe Seçim Kurulu'na başvuruda bulunabilirler.

Belediye encümeni: Belediye encümeni belediyenin ikincil karar organı ve bir tür danışma (istişare) kurulumudur. Belediye başkanının başkanlığında; il belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, yedi kişiden, diğer belediyelerde beş kişiden oluşur.

Belediye encümeninin görev ve yetkileri (Madde 34):

- + Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek.
- + Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak.
- + Öngörülme-yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.
- + Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.

Belediyelerin ihtisas komisyonları

Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir. (Madde 24) (İmar ve Bayındırlık Komisyonu, Plan Bütçe Komisyonu, Hukuk Komisyonu, Çevre ve Sağlık Komisyonu, Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu, Kadın erkek fırsat eşitliği komisyonu, Sosyal Hizmetler ve Halkla İlişkiler Komisyonu, Temel Hakları Komisyonu, Engelliler Komisyonu gibi.)

İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranına göre oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plan ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır.

İldeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendi-

kalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir. Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir.

Komisyon raporları alenidir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir.

Belediyenin Kaynakları²⁵:

Belediyelerin iki türlü gelir kaynağı vardır; öz gelirler ve kamu gelirinden ayrılan paylar.

Öz gelirler: Vergi (emlak vergisi), harçlar (işgal harcı), harcamalara katılma payı (yol, su ve kanalizasyon giderlerine katılma payı), belli işler için alınan ücretler ve kira gelirlerinden oluşur.

Kamu gelirinden ayrılan pay: Toplam genel bütçe gelirin % 2.85'i büyükşehir dışındaki belediyelere ayrılır. Bu payın % 80'i nüfusa, % 20'lik bölümü ise gelişmişlik düzeyine göre belediyelere dağıtılır.

Büyükşehir belediye gelirleri de benzer biçimdedir. Bu belediyeler emlak vergisi toplamazlar. Bu belediyelere kendi sınırları içinde toplanan genel bütçe gelirin % 5'i verilir. Ayrıca ilçe belediyelerine verilen % 2,5 payın % 30'u da bu belediyelere verilir.

Belediye meclisinde karar alma süreçleri

Belediye meclisi, her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırdığı günde toplanır. Toplantının yeri ve zamanı halka duyurulur. Meclis toplantıları açıktır. Meclis başkanının veya üyelerden herhangi birinin gerekçeli önerisi üzerine, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kapalı oturum yapılmasına karar verilebilir. Meclis görüşmeleri görevlilerce tutanağa geçirilir, başkan ve katip üyeler tarafından imzalanır.

Belediye başkanı, acil durumlarda lüzum görmesi halinde belediye meclisini bir yılda üç defadan fazla olmamak ve her toplantı bir birleşimi geçmemek üzere toplantıya çağırır. Olağanüstü toplantı çağırısı ve gündem en az üç gün önceden meclis üyelerine yazılı olarak duyurulur ve kamuoyuna ilan edilir. Olağanüstü toplantılarda çağırıcıyı gerektiren konuların dışında hiçbir konu görüşülemez.

Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Oylamada eşitlik çıkması durumunda meclis başkanının bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

25 "Demokratik Bir Yerel Yönetim Mümkün mü?" Fikret Toksöz, Friedrich Ebert Stiftung 2014

Gündem (Madde 21)

Belediye meclisi toplantılarının gündemi belediye başkanı tarafından belirlenerek, en az üç gün önceden üyelere bildirilir ve çeşitli yöntemlerle halka duyurulur. Gündemin üç gün öncesinden meclis üyelerine bildirilmesi, üyelerin gündeme ilişkin bir ön çalışma yapmasına imkân tanımaktadır. Belediye başkanı ve meclis üyeleri belediyeye ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını önerebilir. Öneri, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kabul edildiği takdirde gündeme alınır. İmar konuları ile yıllık bütçe dışında kalan gündemdeki diğer konular ile üyelerin teklifleri; toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kabulü halinde komisyonlara havale edilmeksizin belediye meclisince görüşülerek karara bağlanabilir.

Meclisin toplanmasında, üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanmadığı takdirde başkan, gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Gelecek toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye sayısı ile yapılır.

Belediye meclisinde üyeler oylarını bizzat kullanır. Gizli oy kullanmaya fiziki bakımdan engelli üyeler, tayin edecekleri kişi eliyle oy kullanabilirler. Oylama gizli, işaretle veya ad okunarak yapılır. Oy verme kabul, ret veya çekimser şeklinde olur. Kararlar, meclis başkanı ve katip üyeler tarafından imzalanır ve bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılır.

Kararların kesinleşmesi (Madde 24)

Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir.

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idari yargıya başvurabilir.

Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez. Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.

Merkezi Yönetim – Yerel Yönetim İlişkisi

Anayasanın 127. maddesinde merkezi idarenin mahalli hizmetlerin idaresinin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu vurgulanmıştır.

Bu vesayet yetkisi, merkezi yönetim tarafından atanan vali ve kaymakamlar aracılığıyla ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile İçişleri Bakanlığında bulunan diğer birimler tarafından kullanılmaktadır. İdari vesayet yetkisi hala anayasada yer almaktadır, öte yandan yine anayasada Belediyelerin özerk ve demokratik yönetim birimleri olduğu belirtilmektedir. Buna göre yerel yönetimlerde yöneticilerin seçilmesine merkezin müdahalesi yoktur. Yönetim kendi programını yapar, önceliklerini saptar ve bunları yerine getirmek üzere kendi bütçesini yapar. Yerel yönetimler bütçenin harcanmasında da bağımsızdırlar.

Türkiye'nin 1993 yılında imzalayıp onaylamış olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın gereklerini yerine getirmesi amacıyla 2004-2005 yıllarında kabul edilen kanunlar, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerde bazı değişiklikler getirmiştir. Bu reform çalışmaları öncesinde yerel yönetimler; şehir planlama, kentsel altyapı hizmetleri, şehir içi karayolları, ulaşım hizmetleri, zabıta, itfaiye, çöp toplama, parklar ve bahçeler gibi sınırlı yerel hizmetlerden sorumluyken, kabul edilen yeni mevzuata göre yerel yönetimlerin sorumlulukları toplumun sosyal ve ekonomik gelişimine katkı sunulmasını kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 2004-2005 yılları arasında yerel yönetimler üzerine hazırlanıp yürürlüğe konan yasalar; belediyeler, büyükşehir belediyeleri, il özel idareleri ve yerel yönetim birliklerini kapsamaktadır.

Bununla birlikte, hükümet ve TBMM tarafından onaylanan reformlar gereğince stratejik planlama, çok yıllık bütçeleme, kamu hizmetleri için performans göstergeleri ve standartlar oluşturma, harcamaların kontrolü, karar alma süreçlerinde sivil toplum kuruluşlarına danışma ve bunların kurumsal temsili yoluyla bilgi edinme ve vatandaş katılımı sağlama ve toplumun sosyo-ekonomik gelişimini hedefleyen projeler oluşturma hedefleri bulunmaktadır.

Alternatif Özyönetim Modeli Olarak Demokratik Özerklik²⁶

Demokratik özerklik projesi esas olarak kaynağını, günümüzün çağdaş demokratik özyönetim anlayışından ve Türk ve Kürt halklarının bin yıllık ilişkilene tarihinden almaktadır. Amacı 1920'lerde Anadolu halklarının birlikte yürüttüğü mücadele sonucunda kazanılan bağımsızlığın ardından ilan edilen ve 91. yılını dolduran Cumhuriyetin, demokratik bir niteliğe kavuşturulması ve 1924 Anayasasından günümüze kadar, giderek kangren hale dönüşen Kürt sorununun demokratik çözümüne katkı sağlamaktır.

Cumhuriyetin benimsediği katı merkeziyetçi ulus devlet sistemi, Türkiye'de yaşayan tüm toplumsal kesimlerin özgürlük, eşitlik talepleri ile sosyal ve ekonomik sorunlarını da çözümsüz bırakan büyük dengesizlikler ortaya çıkarmıştır. Temelde Türkiye'de yaşayan -başta Kürtler olmak üzere- tüm farklılıkları yok sayan, bunun da ötesinde asimile ederek kültürleri ortadan kaldırmayı resmi bir ideoloji olarak benimseyen yönetim anlayışı, hiçbir toplumsal sorunun çözümüne olanak sunmamaktadır. Tekçi bir devlet yönetimi anlayışıyla toplumu da tek tipleştirmeyi hedefleyen mevcut uygulamalar, toplumsal ihtiyaçlara cevap olmak bir yana, sorunların ve krizlerin de başlıca nedenidir.

Sorunların artık yerelde, yani sorunun yaşandığı yerde ve sorunu yaşayanlarca tartışılıp çözüldüğü çağdaş demokrasilerle kıyaslandığında; Türkiye ağır, hantal, bürokratik ve yerele uzak katı merkeziyetçi idari yapısıyla tıkanmış durumdadır. Bu temelde Türkiye'deki siyasi-idari yapılanmanın köklü bir reformla ele alınarak değiştirilmesi kaçınılmazdır. Halkların de-

26 Erkan Karabay (Barış ve Demokrasi Partisi İstanbul İl Yöneticisi)

mokratik birliğini esas alan, demokrasiyi genel bir meclise hapsedmeyen, halkın tartışma ve karar mekanizmalarına katılımını kolaylaştıran, toplumun temel sorunlarını en iyi şekilde ve yerinde çözüme kavuşturacağı bir siyasi ve idari yapılanma modelinin, bölgede ve Türkiye’de kendini büyük bir ihtiyaç olarak dayattığı gerçeği çok açıktır. Bu düşünceyle hareketle, ülke bütünlüğü içinde halkın yerelde söz ve karar sahibi olmasını sağlayacak ve tüm farklılıkların kendini özgürce ifade edebileceği düzeyde özerklik kazanması temeline dayanan modeli “Demokratik Özerklik” olarak tanımlıyoruz. Demokratik özyönetim anlamına gelen Demokratik Özerklik, esas olarak Demokratik Cumhuriyetin içinin doldurulmasıdır.

1. Demokratik Özerklik Tanımı

Özerklik, en yalın tanımla, birbirlerinden farklı topluluk veya kültürlerin kendi haklarında kendilerinin karar vermeleri, kendilerini kendilerinin yönetmesi ve bundan sorumlu olmalarıdır.

Demokratik özerklik veya herhangi bir özerklik kavramı kullanıldığında şu konu öne çıkar; ortak bir coğrafyada bulunan iki veya daha fazla farklı siyasal yapının veya toplumun ayrılmadan, bir arada bulunması.

Özerklik ilişkisi yapısal olabileceği gibi yapısal olmayan farklılıkları da gerekli kılar. Zaten farklılığın olmadığı yerde özerklik ilişkisinin de olması mümkün değildir.

Farklılığın olmadığı yerde aynılık vardır. Aynı olanın ise birbirinden özerk olmak gibi bir sorunu yoktur. Bu farklılıklar ulusal olabileceği gibi, dinsel ya da cinsiyete veya cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı farklılıklar olabilir. Farklı uluslar, dinsel yapılar veya cinsel azınlıklar birbirlerine göre özerk örgütlenmek isteyebilirler.

Özerklik daha çok devletin merkezi kimi yetkilerini yerele devretmesi olarak da anlam kazanmıştır. Özetle formüle etmek gerekirse; devlet + yerel devlet veya merkezi devlet + yetkileri arttırılmış yerel devlet olarak da ifade edebilir. İki nitelik olarak birbirlerinden ayrılmayıp bir bütünü oluşturmuşlardır.

Yani devletin bir prototipi, bir ön aşaması olarak kabul edilmelidir. Demokratik özerklik ise demokratik konfederalizm ve demokratik ulus bütünlüğü içinde anlam bulur.

2. Demokratik Özerkliğin Özellikleri

Demokratik özerklik, devlet + demokrasi formülündeki (+) artı rolünü oynamaktadır. Ortak vatanda iki ayrı gücün birbirleriyle olan ilişkilerini, hukuken tanımlar. Her iki sistemin nitelikleri bellidir.

Demokratik Özerkliğin başlıca özellikleri şu biçimde ifade edilebilir:

- + Türkiye siyasi ve idari yapısında demokratikleşmeyi sağlamak amacıyla, köklü bir reformu öngörür,
- + Sorunların çözümünde geliştirilecek yöntemler için, yereli güçlendirme, halkı söz ve karar sahibi kılma felsefesinden hareket eder,
- + Halkın karar alma süreçlerine dâhil olması için demokratik katılımıcılığı savunur ve tüm yerel birimlerde meclis sistemini esas alır,
- + Salt 'etnik' ve 'toprak' temelli özerklik anlayışı yerine, kültürel farklılıkların özgürce ifade edildiği bölgesel ve yerel bir yapılanmayı savunur,
- + 'Bayrak' ve 'Resmi dil' tüm 'Türkiye Ulusu' için geçerli olmakla birlikte, her bölge ve özerk birimin kendi renkleri ve sembolleriyle demokratik özyönetimini oluşturmasını öngörür,
- + Sorunların çözümünü sadece devlet sistemini değiştirmede aramaz, toplumun öz yeterliliğini esas alır.

3. Demokratik Özerklik Nasıl Yaşam Bulur?

- + Türkiye'nin demokratikleşmesi
- + Genelde tüm kimliklerin, özelde de Kürt halkının ulusal kimliğinin tanınması
- + Genelde tüm kimliklerin ve özelde Kürt kimliğinin anayasal güvence altına alınması
- + Temel ulusal ve demokratik hakları olan anadilde eğitim hakkının tanınması ve hayata geçirilmesi
- + Her halkın kendi kültürünü özgürce yaşama ve özgürce geliştirmesi
- + Düşünce ve ifade özgürlüğünün en kapsamlı biçimde güvence altına alınması
- + Kürt kimliğine dayalı olarak siyaset yapma ve örgütlenme özgürlüğünün güvence altına alınması
- + Demokratik özerklik ilişkisinin maddi zeminini anayasal güvence altına alma
- + Bu ilişkinin oluşmasında en önemli diğer konu Kürt halkının temel siyasal ve toplumsal örgütlenme sistemi olan demokratik konfederalizmin tanınması ve Kürt halkının iradesi olarak kabul edilmesidir.

Buna dayalı olarak halk, kendi meclislerini yerelden genele kadar oluşturur ve kendini kendisi yönetir. Demokratik özerklik buradan da anlaşılacağı gibi farklılıkların tanınması ve kendi kimliklerine göre yaşamalarıdır. Özgünlüğünü koruması ve özgürlüğünü elde etmesidir. Demokratik özerklik öncelikle bir zihniyet meselesidir. Zihniyet alanında bir değişim olmadan böyle bir çözüm oluşmaz.

4. Meclisler Sistemi Modeli

Türkiye'yi 20-25 Bölge'ye ayıracak olan bu idari modelde, adem-i merkezîyetçilik işletilerek birbiriyle yoğun bir şekilde sosyo-kültürel ve ekonomik ilişki içinde bulunan komşu illeri kapsayan ve İl Genel Meclislerine benzer bir şekilde seçimle işbaşına gelen bir Bölgesel Meclis; eğitim, sağlık, kültür, sosyal hizmetler, tarım, sanayi, denizcilik, imar, çevre, turizm, telekomünikasyon, sosyal güvenlik, kadın, gençlik ve spor gibi hizmet alanlarından sorumlu olacaktır.

Merkezi hükümet; dışişleri, savunma ve maliye hizmetlerinin yürütülmesiyle görevlidir. Emniyet ve adalet hizmetlerindeki yetki paylaşımı ise Bölge ve Merkezi yönetimlerce birlikte kararlaştırılacaktır. Örnek olarak, başlangıçta asayiş ve trafik hizmetleri Bölge otoritelerine devredilebilir.

Bu Meclislere 'Bölge Meclisi', Meclislerde görev yapacak kişilere de 'Bölge Temsilcisi' denir. Meclis hem Meclis Başkanını, hem de görevli olduğu eğitim, sağlık, kültür vs gibi görevli olduğu alanlardaki işleri yürütecek 'Yürütme Kurulu' üyelerini ayrı ayrı seçer. Başkan ve Yürütme Kurulu üyeleri, Meclisin aldığı kararların icrasından sorumludur.

Bölge Meclisleri nüfus ve gelişmişlik düzeyine göre, her yıl merkezi hükümetin aktardığı bütçenin yanında, yerel gelirlerden de pay alarak hizmetlerin yürütülmesini sağlayacaktır. Az gelişmiş ve yoksul bölgelere pozitif ayrımcılık uygulanacaktır. Bölge Meclisleri her yıl bütçelerinin belli bir kısmını yatırım ve hizmet oranında Belediye Meclisleri ve İl Genel Meclislerine aktaracaktır.

Bu modelde il valileri; 'Bölge Yürütme Kurulu'nun görev alanı dışındaki kendi daraltılmış yetkileri kapsamında kalan işlerle görevlidir. Bakanlıkların taşra teşkilatları da aynı prosedüre tabi olacaklardır. İl Genel Meclisleri, Belediye ve Muhtarlıklar varlıklarını koruyacaklardır.

Bu yapılanma federalizmi ya da etnisiteye dayalı özerkliği ifade etmez. Merkezi yönetimle iller arasına kademelendirilmiş demokratik bir yeni idari takviyedir. Bölgelerin her biri o bölgenin tarihten gelen özel adı veya Bölge Meclisi'nin yetki sınırları içinde bulunan en büyük il'in adıyla anılacaktır.

Toplumun kendi öz örgütlenmeleri ile birlikte ele alınması gereken Demokratik Özerklik uygulaması, özünde 'az devlet, çok toplum', başka bir ifadeyle 'az yasadık, çok özgürlük' anlayışının sistematize edilmiş modelidir. Bunun içindir ki toplumun tüm sorunlarının çözümünün devletten beklenmediği, sivil ve bağımsız kuruluşlar aracılığı ile toplumun kendi sorunlarına çözümler geliştirdiği daha pratik, daha demokratik ve daha katılımcı bir sistemdir. Ekonomiden çevre sorunlarına, sağlıktan eğitime, kültür ve sanattan kadın özgürlüğüne ve cinsel azınlıkların sorunlarına kadar toplumsal yaşamın her alanında öz yeterliliği esas alan özerk birimler oluşmalıdır. Bunun anlamı, toplumun kendi Demokratik Özerklik sistemini de, kendi iradesiyle inşa etmesidir.

Sonuç olarak; Türkiye’de kurulacak 20-25 Bölge Meclisleri, TBMM ile iller arasında işleri kolaylaştıran, halkın yönetime daha fazla katılımını sağlayan çağdaş, demokratik siyasi ve idari bir yapılanmadır.

5. Demokratik Özerklik Projesi ve LGBTİ

Demokratik özerklik yönetim sistemi; ulus devletın hegemonik, homojen, hiyerarşik, patriyarkal ve militarist yapısına bir alternatif model olarak şekillenir. Dolayısıyla her şeyden önce devletçi sistemin bir ürünü olan erkek egemen zihniyet karşısında, “başka bir yaşam mümkün” düsturuyla ortaya çıkar. Bu yanıyla da binlerce yıllık toplumsal cinsiyet anlayışı karşısında kadın ve LGBTİ bireyler için özgür ve demokratik bir “yeni yaşam çağırısı”-nı bağrında taşır.

Mevcut sistem, bir yandan erkek ile kadın arasındaki toplumsal eşitsizlik halini sürekli olarak yeniden üretirken, diğer yandan LGBTİ bireyleri toplum dışına iten, ötekileştiren, çoğu durumda baskı altına alan, -en liberal sistemde varlıklarını kabul etse bile- çoğu durumda onları yok sayan bir yaklaşım sergiler.

LGBTİ bireyler, egemen sistemin binlerce yıldır ürettiği zihinsel şekillenme ile mücadele ederken, devlet mekanizmasının bu anlayışı tersten sürekli olarak yeniden üretmesi ve okul, ibadethane, kışla, medya gibi ideolojik aygıtlar eliyle toplumsallaştırması ile karşı karşıyadır. Mevcut toplumsal fotoğrafın en büyük kaybedenleri böylece LGBTİ bireyler olmaktadır.

Demokratik özerklik düşüncesi, toplumsal cinsiyet konusunda devletçi sisteme bir “kadın” karşı koyuşu ifade eder. Aynı zamanda en “ileri” liberal demokrasilerden çok daha eşitlikçi ve özgürlükçü bir yaşamı inşa için başta LGBTİ bireyler olmak üzere, yok sayılan ve ötekileştirilen bütün toplumsal grupların siyasal yönetime katılımını öngörerek mevcut statükoya karşısına çıkar.

LGBTİ bireyler, bu sistemde salt birey olarak değil, cinsel kimlikleri ile kabul görür. Buldukları her alanda bu kimlikle var olmak, örgütlü olmak ve yasal/anayasal düzlemlerde, kendi cins kimlikleriyle var olmak durumunda olacaktır. Bu sistem, “pozitif ayrımcılık” olarak ifade edilen liberal demokrat anlayışın çok ötesini işaret etmektedir. Demokratik özerklik, yerel özyönetim birimlerinden başlayarak en merkezi yönetsel organizasyonlara kadar en geniş yelpazede; siyasal, ekonomik, toplumsal bütün alanlarda özgür cins kimlikleriyle yaşama ve katılma haklarını güvence altına almayı öngörür. Dolayısıyla LGBTİ bireylerin, kendileri ile ilgili konularda söz ve karar hakkına sahip oldukları, örgütlü olarak siyasal ve idari mekanizmalarda temsiliyet sağladıkları bu sistem, binlerce yıllık patriyarkaya ve maruz kalınan ötekileştirmeye karşı demokratik ve özgür bir toplum tahayyülü için en güçlü alternatiftir. Bu alternatifin temel bileşenleri olarak da LGBTİ bireyler ve LGBTİ örgütlülük, özgür ve eşit bir siyasal, toplumsal, sınıfsal, cinsel özgürlüğün ve eşitliğin inşasında yer alacaktır.

Yerel Yönetimlere Yurttaş Katılımı

Yurttaşların ihtiyaçları doğrultusunda etkin kamusal hizmet sunumunun en temel gereksinimlerinden birisi yönetimi halka hesap verebilir kılmaktır. Bu ise halkın karar alma süreçlerine katılarak yönetimden hesap sorabilmesiyle mümkündür. Yerel yönetimlere yurttaş katılımı farklı mekanizmalar üzerinden sağlanabilir. Bunlardan başlıcaları, toplantıları halka açık olarak gerçekleştirilen **belediye meclisi toplantıları**, gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin görüş bildirebilecekleri **belediye ihtisas komisyonları**, sivil toplum örgütlerinin katılımıyla hazırlanması gereken **stratejik plan** ile yereldeki meslek kuruluşları, sendikalar, sivil toplum örgütleri ve mahalle temsilcilerinin yer aldığı **kent konseyleri**dir. Ayrıca belediyelerin bütçe ve harcamalarıyla ilgili izleme çalışmaları da yurttaş katılımı açısından önemli bir yöntemdir. Bu bölümde stratejik plan, kent konseyleri ve bütçe izleme çalışmalarına değinilecektir.

Türkiye’de son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerin getirdiği kamu yönetiminde yerelleşme ilkesi, belediyeler açısından ele alındığında, stratejik planlamayı ve kamuoyuna hesap verme sorumluluğunu da beraberinde getirmektedir. Ayrıca yurttaş katılımına yapılan vurgu ile kent konseyleri gibi ortaklık zeminlerinin yaygınlaştırılması da yerelde kamu hizmetlerinin sunumunda hizmet ve uygulamaların belirlenmesinde şeffaf ve katılımcı süreçlerin önemini arttırmaktadır.

Belediyelerin Stratejik Planları

Stratejik planlama, kamu mali reformu kapsamında hazırlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu yönetiminde mali disiplin, hesap verilebilirlik ve mali saydamlık ilkeleri uyarınca geliştirilmiş bir yönetim aracıdır. Stratejik plan, Belediyenin hizmet ve uygulamalarıyla ilgili taahhütlerinin yer aldığı tek yazılı belgedir. Kamu idarelerinde ve nüfusu 50 binin üzerindeki belediyelerde, 5'er yıllık süreler için oluşturulması zorunlu tutulmuştur. Stratejik planlar, bir kuruluşun amaçlarını, hedeflerini, misyon ve vizyon gibi bilgileri ile kuruluşun SWOT (Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizini içerir. Belediyelerin 5 yıllık stratejik planlarını seçimleri takip eden ilk altı ay içerisinde oluşturması ve kamuoyuna duyurması zorunludur. Yıllık bütçeler ve performans kriterleri de bu plana uyum zorundadır. Stratejik plan aynı zamanda yapılacak çalışmalara ayrılacak bütçenin de belirlenmesini gerektirmektedir.

Belediyeler Kanununa göre stratejik planın katılımcı yöntemlerle hazırlanması esastır. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarının belediyelerin hizmet ve uygulamalarının planlanması aşamasına katılması ve görüş bildirmesi yasa da belirtilmiş bir haktır. LGBTİ'ler için de yerel siyaset mekanizmalarının içinde yer almak ve hizmet ve uygulamaların LGBTİ'leri de gözetecek biçimde geliştirilmesini sağlamak için stratejik planlama hazırlık süreçleri önemli imkanlar tanımaktadır. SPoD LGBTİ, yerel seçimler sürecinde yürüttüğü savunuculuk ve izleme faaliyetleri kapsamında belediyelerin stratejik plan hazırlık çalışmalarını takip edeceğini duyurmuş, ayrıca seçilmiş belediye başkanlarıyla yapılan görüşmelerde, yerel yönetimlerde ayrımcılığın ortadan kaldırılması, LGBTİ'lerin yerel yönetimlere katılım hakkının sağlanması, LGBTİ'lerin istihdam, sosyal hizmetler, ulaşım, sığınma ve sağlık alanlarında yaşadığı sorunların giderilmesi konusunda belediyelerin aktif rol üstlenmesi gibi taleplerinin stratejik planda da yer almasının önemine vurgu yapmıştı. Özellikle LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokolü'nü imzalamış olan Kadıköy, Şişli ve Beşiktaş Belediyeleri'nin stratejik plan hazırlık dönemleri, LGBTİ örgütlerinin taleplerinin belediyeler açısından bağlayıcılık kazanması için de önemli bir fırsat oluşturdu. Bu dönemde İstanbul'daki LGBTİ örgütlerinin bir araya gelerek gerçekleştirdikleri 'LGBTİ'lerin stratejik plandan beklentileri' başlıklı toplantının sonuçları ve SPoD'un hazırlamış olduğu LGBTİ Dostu Yerel Yönetimler için talepler metni, Şişli Belediyesi'nin davetiyle yapılan stratejik plan hazırlık toplantısında ilgili müdürlüklerin dikkatine sunuldu. Şişli Belediyesi'nin stratejik planına alınması talebiyle sunulan önerilerin arasında LGBTİ hakları eğitimi, Belediye bünyesinde Eşitlik Birimi'nin oluşturulması, belediyenin sağlık hizmetlerinin LGBTİ'lerin sağlık ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi, şiddete uğramış LGBTİ'lere yönelik danışma ve sığınma merkezlerinin kurulması gibi başlıklar yer aldı. Beşiktaş ve Kadıköy Belediyelerinin stratejik plan hazırlık süreçlerine de yazılı ve sözlü olarak katkı sunuldu.

Aralık 2014 itibariyle stratejik planlarını açıklayan belediyeler arasında Beşiktaş, Şişli, Kadıköy ile Bursa Nilüfer Belediyeleri ayrımcılıkla mücadele ve LGBTİ'lere yönelik politikalara stratejik planlarında yer vermiştir.

Beşiktaş Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı

- ✦ Belediye, dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik verilerin toplanması ve bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik projeler geliştirecektir.
- ✦ Dezavantajlı grupların uğradığı ayrımcılık konusunda farkındalık yaratıcı etkinlikler yapılacaktır.
- ✦ Gökkuşluğu Masası kurularak LGBTİ bireylerin yaşadıkları sorunlarla ilgili şikayetlerini paylaşabilecekleri ve destek alabilecekleri bir yapı oluşturulacaktır.

Şişli Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı

- ✦ Belediye, katılımcılık sağlamak ve sivil toplum ile ilişkileri geliştirmek hedefiyle, sivil toplum örgütleri ile birlikte ayrımcılıkla etkin bir biçimde mücadele edecektir.
- ✦ Bu kapsamda, ayrımcılığa karşı panel, konferans gibi etkinlikler düzenlenecek ve erişilebilirlik komisyonu oluşturulacaktır.
- ✦ Belediye, etnik, dini ve/veya cinsiyet kimliği ve yönelimi nedeniyle ayrımcılığa uğrayan yurttaşların sosyal yaşama katılmalarını kolaylaştırıcı toplumsal bütünleşmeyi sağlayıcı ve ulaşımalarının engellenmediği alanlarda sorunlarını giderici önlemler alacak, her türlü ayrımcılığa karşı kent politikaları geliştirecektir.
- ✦ İl genelinde faaliyette olan ayrımcılığa karşı mücadele veren örgütlerle ilişkiler geliştirilerek ortak faaliyetler düzenlenecek, kamuoyunun bilinçlendirilmesi için faaliyetler yapılacaktır.
- ✦ Mahallelerde her türlü ayrımcılık ve ötekileştirmeye ilişkin farkındalık yaratmaya yönelik söyleşi, seminer vb. etkinlikler düzenlenecek, yerel mekanizmalar aracılığı ile bilgilendirici çalışmalar yapılacaktır.
- ✦ Ayrımcılığa maruz bırakılanların istihdamına ilişkin pozitif ayrımcılık politikasına uygun projeler geliştirilecektir.
- ✦ Ayrımcılığa uğrayanlara yönelik sistematik şiddete ilişkin farkındalık yaratıcı etkinlikler düzenlenecektir.
- ✦ Etnik, dini ve/veya cinsiyet kimliği ve yönelimi nedeniyle ayrımcılığa uğrayan ve şiddete maruz kalan bireylere hukuki, psikolojik vb. alanlarında danışmanlık hizmetleri verilecektir.

Kadıköy Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı

- ✦ Belediye, yerel demokrasinin gelişimi için yurttaşların karar süreçlerine katılımını sağlamak için stratejik hedef belirlemiştir. Bu kapsamda Kentsel Tasarım Müdürlüğü (Kent Konseyi) tarafından Kent Konseyi çatısındaki Gençlik, Kadın, Engelli, Çocuk, Kıdemliler ve LGBTİ Meclislerinin oluşturulması amaçlanmaktadır.
- ✦ Belediye, toplumsal gelişim alanı altında kadın, çocuk, erkek, genç, engelli, yaşlı ve LGBTİ bireylerin sosyal hayata katılımına destek ol-

mak amacıyla iç ve dış paydaşlarla işbirliği içerisinde sosyal destek çalışmalarını sürdürmek ve projelerin sürdürülebilirliğini sağlamayı hedeflemektedir.

- + Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve LGBTİ bireylerin Kadıköy'de eşit, özgür ve güvenceli yaşamaları için gerekli tüm koşulları oluşturmak amaçlanmaktadır.
- + Bu amaç doğrultusunda Özel Kalem Müdürlüğü, LGBTİ bireylere yönelik ayrımcılık konusunda kamuya açık etkinlikler düzenleyerek farkındalık yaratılması için çalışacaktır.
- + İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Belediye personeline her yıl toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın, LGBTİ hakları ve ayrımcılık konusunda gerekli eğitimleri verecektir.
- + Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, LGBTİ bireylere ve ailelerine psikolojik ve hukuki danışmanlık hizmeti verecektir.

Bursa Nilüfer Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı

- + Belediyenin kentleşme politikası kapsamında, her türlü ayrımcılıktan uzak, kültürel, sosyal, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, etnik ve ekonomik farklılıkların gözetildiği ve bu farklardan kaynaklanabilecek eşitsizlikleri bertaraf edecek bir yönetim anlayışıyla hareket eden, hiçbir hemşerimizin kentsel yaşam kalitesinin zarar görmediği ve belediye hizmetlerine erişimde ayrıcalığa uğramadığı bir belediyenin taahhüdü veriliyor.
- + Nilüfer sınırlarındaki kentsel sosyal donatı alanlarının projelendirilerek hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla, dezavantajlı gruplara, kadın ve çocuklara yönelik sosyal hizmet tesisleri yapılması hedeflenmektedir.
- + Kentin kültürel, sosyal ve bilimsel faaliyetlerin ön plana çıktığı, kararların yönetim anlayışıyla alındığı bir kültür, sanat, eğitim ve bilim kenti olması amacıyla, dezavantajlı gruplara yönelik düzenlenen hizmet ve etkinlikler öngörülmüştür.

Yerel seçimlerin öncesinden başlayan ve yerel yönetimlerde LGBTİ eşitliğinin sağlanmasını hedefleyen uzun soluklu kampanyanın sonucunda; Beşiktaş, Şişli, Kadıköy ile Bursa Nilüfer Belediyelerinin stratejik planlarında yer verdikleri bu hedefler; LGBTİ örgütlerine bu taahhütlerin takipçisi olmak ve belediyelerin LGBTİ'lere yönelik hizmet ve politikalarını izlemek konusunda önemli bir araç sağlamaktadır. Halihazırda uygulamaya geçirilmemiş olan bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde LGBTİ örgütleri ve aktivistlerinin baskı unsuru oluşturmaları büyük önem taşımaktadır.

Kent Konseyleri

Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliği'ne dayanarak kurulmuş yapılardır. Temel olarak yerel katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmeyi hedefler. Kuruluş amaçları; "kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmek"tir. Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzmanlaşmanın esas olduğu demokratik yapılardır.

Kent konseylerinin başlıca görevleri;

- + yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını,
- + ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini,
- + yerel sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- + kente ilişkin strateji ve faaliyet planlarının belirlenmesine, uygulama ve izleme süreçlerinin oluşturulmasına katkıda bulunmak,
- + kent kaynaklarının verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- + sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- + sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- + çocukların, gençlerin, kadınların, engellilerin ve dezavantajlı diğer grupların yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- + kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- + kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Kent Konseyinde; Belediye başkanı veya temsilcisi, sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşların temsilcileri, mahalle muhtarlarının temsilcileri, siyasi partilerin temsilcileri, üniversite temsilcileri, meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının temsilcileri yer alır. Kent konseyleri herhangi bir siyasi partiye mensup olmayanların da içinde yer aldığı çoğulcu ve çeşitli bir yapıdır. Bünyesinde meclislerin bulunduğu kent konseyleri Belediyelerin 5 yıllık stratejik plan ve bütçelerinin hayata geçirilmesi konusunda daha etkili olabilmektedirler.

Kadıköy Kent Konseyi LGBTİ Meclisi:

2014 Yerel Seçimlerinin ardından SPoD'un LGBTİ Dostu Belediyecilik Protokolünü imzalamış olan belediyelerle yapılan görüşmelerde, protokolde yer alan LGBTİ'lerin yerel yönetimlere katılımının sağlanması talebi yinelendi ve bu süreçte kent konseylerine katılımın önemi de diğer LGBTİ örgütlerinin gündemine girdi.

SPoD, Eylül ayında Kadıköy Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği Olağan Genel Kurula da temsilci göndererek Kent Konseyi'nde LGBTİ Meclisi kurulması tüzük değişikliği önerisinde oy kullandı. Kadıköylülerin yoğun katılımıyla gerçekleştirilen genel kurulun sonucunda LGBTİ Meclisi kurulması kararı çıktı. Bu olumlu gelişmenin hemen ardından harekete geçen İstanbul'daki örgütler, Kadıköy Kent Konseyi LGBTİ Meclisi hazırlık toplantılarına başladı. Lambdaistanbul, SPoD LGBTİ, LİSTAG, Hevi LGBTİ inisiyatifi ve bağımsız aktivistlerin katılımıyla gerçekleştirilen toplantılar devam etmektedir.

Hemşehri hukuku ve mahalle komiteleri:

Hemşehri hukuku, her vatandaşın yaşadığı beldedeki haklarını belirten ve koruyan, 5272 sayılı Belediye Yasası'nın 13. maddesinde belirlenmiş bir düzenlemedir. Hemşehrilerin bu yasaya göre, yaşadığı yerdeki belediyenin karar alma mekanizmalarına ve hizmetlerine katılım hakkı vardır. Belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme hakkı olan hemşehrilerin belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları da vardır. Hemşehri hukukunun sağladığı yasal zemin sayesinde, 2009 yılında Bursa Nilüfer Kent Konseyi çatısı altında mahalle komiteleri oluşturulmuştur. Mahalle Komiteleriyle demokrasinin, katılımın ve kamusal alanın genişlemesi ve güçlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca Nilüfer Mahalle Komiteleriyle karar süreçlerine katılımın sağlanması amacıyla mahalle ölçeğinde yönetim birimleri oluşturularak gerekli mekanizmaların yaratılması amaçlanmaktadır. 42 mahallede yapılan Mahalle Komitelerinde vatandaşlar yaşadıkları bölgedeki hizmet önceliklerini kendileri belirlemede ve doğrudan kent yönetimine katılmaktadırlar. Yerel yönetimin bir parçası olarak oluşturulan Nilüfer Mahalle Komiteleri, Türkiye'nin tek mahalle bazlı sivil örgütlenme deneyimidir. Mahalle Komiteleri, mahalle muhtarı, muhtarlık azaları, okul-aile birliği temsilcisi, aile hekimleri temsilcisi, spor kulübü temsilcisi ve cami derneği temsilcilerinden oluşan doğal üyelerin dışında seçilmiş üyelerden oluşurlar. Mahalle Komiteleri, mahallenin ortak ihtiyaçlarını belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurumlarıyla ilişkileri yürütmek ve mahallenin sorunlarıyla ilgili görüş bildirmek ve mahallelinin karar süreçlerine katılımını sağlamak konularında çalışmalar yürütür. (Cansu Aksoyer, "Yerel Yönetime Halkın Katılımı, Peki Nasıl? İkbal Polat, Nilüfer Belediyesi Kent Konseyi", Şeffaf Gündem Dergisi, Sayı 9, 2014 Kış s. 30.)

Yerel Yönetimlerde Hizmetlerin Verilmesinde ve Belirlenmesinde Katılımcı bir Model: Vatandaş Karnesi²⁷

Vatandaş karnesi nedir?

Vatandaş Karneleri kamu hizmetlerinin kalitesini vatandaşlardan alınan bilgiye dayalı olarak derecelendiren ve bu şekilde kamunun hesap verme yükümlülüğünü yerine getirmesini teşvik eden, hizmet sunumundaki eksiklik ve yetersizlikleri teşhis etmek, yurttaş hakları ve sorumlulukları ile ilgili bilinci arttırmak ve yerel yönetimlerin hesap verebilirliğini sağlamak, yeni bir politika, program veya projenin etkilerini görmek amacıyla gerçekleştirilen bir hane halkı anketidir.

Vatandaş karneleri, kamu hizmetini kullanan vatandaşlarla kamu hizmetini sunanlar arasında hizmetin kalitesine yönelik bir algı farkı olduğunu ortaya koymaları açısından önemlidirler. “Kamu hizmetlerinin performansı hakkında hizmet kullanıcılarının değerlendirmelerine dayanan katılımcı anketleri” olarak tanımlanan uygulama, salt veri toplama çalışması değil, halkın geri bildirimlerinin alınmasıyla birlikte medya ile sivil toplumun savunuculuğu aracılığıyla kamunun hesap verme yükümlülüğünü yerine getirmesini teşvik eden bir araç olarak gösteriliyor. Uygulama, 1994’te Hindistan’da bağımsız bir sivil toplum kuruluşunun bir çalışması sonucu ortaya çıkmış ve bugün dünyanın değişik coğrafyalarında uygulanan iyi yönetim araçlarından biridir.

2004-2005 yıllarında çıkarılmış yerel yönetim reformu yasaları, katılıma vurgu yapmaktadır ve yerel yönetimleri hemşehirlere; stratejik katılımcı planlama, araştırmalar, belediye hizmetlerine ve kent konseylerine gönüllü katılım, bütçeleme ve belediye meclisinin diğer kararlarında şeffaflık yoluyla halkla daha yakın ilişkiler kurmaya teşvik etmektedir.

Daha iyi hizmet sağlamak ve olanaklarını genişletmek için yerel düzeydeki yönetimler, hizmetlerden halkın ne denli yararlandığı, hizmetlerin gereksinimleri ne ölçüde karşıladığı ve halkın yaşam kalitesi üzerindeki etkisi konularında bilgilendirilmelidir. Bu bilgiler kamu kaynaklarını kullanımında yapılanlara açıklık getirdiği gibi, politik amaçların veya taahhütlerin gerçekleştirilmesindeki başarı düzeyini ölçmeye de hizmet etmektedir. Diğer taraftan, vatandaşların seçimler yoluyla yetkilendirdikleri ve ödedikleri vergiler aracılığıyla finanse ettikleri kamu yönetimlerini yaptıkları ve yapmadıkları konusunda hesap verebilir kılma sorumlulukları vardır.

Vatandaş Karnesi diğer katılım araçlarıyla birlikte kullanılarak hizmetlerin performansı ile ilgili bütüncül bir kamuoyu denetimi için kullanılabilir. Örneğin girdi ve verimlilik göstergelerini esas alan bütçe izleme/kamu harcamalarının izlenmesi çalışmalarıyla vatandaş karnesi sonuçları bir araya getirilebilir.

27 Bu bölüm Sezai Hazır ve Ali Ercan Özgür’ün SPoD LGBTİ Yerel Yönetimler Siyaset Okulu’nda gerçekleştirdikleri sunumdan derlenmiştir.

Vatandaş karnesinde ele alınan sorular ve analizinde kullanılan sonuç göstergeleriyle, kuruluşların 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim Yasası çerçevesinde hazırladıkları stratejik plan ve performans programında yer alan performans göstergeleri arasında ilişki kurulmalıdır.

Kent Konseyi Vatandaş Karnesi Uygulama Adımları²⁸

1. Vatandaş Karnesi Eğitim ve Planlama Toplantısı: Tanıtım toplantısında vatandaş karnesi anlatılır ve süreç adımları planlanır. Bu toplantıda aynı zamanda vatandaş karnesi kapsamına girecek kamu hizmetleri genel hatlarıyla belirlenir.
2. İlgili Kent Konseyi'nin vatandaş karnesi ile ilgili yürütme kurulu kararı ve tercihen genel kurul kararı alması ve kamuoyu ile paylaşması: Başlangıç adımında sürecin Kent Konseyi tarafından sahiplenilmesi büyük önem taşımaktadır. Zira vatandaş karnesi saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmekten sorumlu olan Kent Konseyinin temel bir aracı olmalıdır.
3. Valilik, Belediye, Kent Konseyi ve kentteki üniversite arasında bir işbirliği protokolünün geliştirilmesi: Protokolün iki temel amacı vardır:
  - a) Vatandaş karnesi uygulama sürecinin kolaylaştırılması için yerel ortakların verebileceği destekleri tanımlamak.
  - b) Yerel ortakların vatandaş karnesi araştırmasının sonuçları her ne olursa olsun kamuoyu ile paylaşılacağını garanti altına almak.
4. Vatandaşlarla odak grup çalışmaları: Bu adımda kentte rastlantısal olarak belirlenmiş 10-15 kişilik bir vatandaş grubu ile ortak bir görüşme yapılır. Görüşmede vatandaşların kullandıkları hizmetler hakkındaki değerlendirmeleri alınarak vatandaşların iyi hizmeti nasıl tanımladığı anlaşılabilir.
5. Hizmet sağlayıcılarla derinlemesine görüşmeler: Bu adımda kentte kamu hizmetlerini sunan çeşitli merkezi ve yerel yönetim birimlerinin (örneğin Sağlık İl Müdürlüğü, Belediye Park Bahçeler Müdürlüğü vb.) yöneticileriyle görüşmeler yapılarak yöneticilerin iyi hizmeti nasıl tanımladığı araştırılır.
6. Belediye halkla ilişkiler birimine ulaşan şikayet ve taleplerin analizi: Bu adımda talep ve şikayetler adres (mahalle) bilgisiyle eşleştirilir ve talep ve şikayetlerin mahallelere göre yoğunlaşması ortaya konur. Bu sonuçlar vatandaş karnesi raporunun bir bölümünü oluşturduğu gibi örneklem seçiminde dikkate alınacak bilgi sağlar.
7. Analiz bölgelerinin belirlenmesi: Kent içindeki mahalleler gruplandırılarak anket çalışmasının temsili sonuç üreteceği analiz bölgeleri belirlenir. Mahalleler bu çalışmada bölgeler halinde gruplanır.
8. Anketin tasarımı: Bu adımda elde edilen veriler değerlendirilerek anket sorularının tasarımı gerçekleştirilir. Soru tasarımında ilgili belediyenin

28 AB Stratejik Yerel Yönetimler Projesi ve www.yerelyonetisim.org.tr

ve diğ er kuruluşların varsa stratejik plan ve performans programlarında belirlenen hedef ve sonuç göstergeleri de dikkate alınır.

9. Anket çalışmasının gerçekleştirilmesi: Anketin pilot görüşmelerle test edilmesi, anketörlerin harekete geçmesi, çalışmanın süpervizyonu, verilerin kontrolü ve verilerin bilgisayar ortamına girilmesi aşamalarını içerir.
10. Verilerin Analizi: Anket sorularından göstergeler oluşturularak bölgeler bazında tablo ve haritalar oluşturulur. Sonuçlar yönetim çalışma gruplarıyla birlikte yapılacak toplantıda yorumlanır. Daha sonra analiz etmek üzere değişkenler arasındaki muhtemel ilişkiler tespit edilir.
11. Anket Raporlama: Anket sonuçları, veri analizleriyle birlikte raporlanır.
12. Hizmet Sunuculardan Geri Bildirim Alma: Anket sonuçları ilgili hizmet sunan birimlere ve Kent Konseyinin çalışma grupları ve meclislerine gönderilerek değerlendirme talep edilecektir. Bu kurum ve mekanizmalardan alınacak geri bildirimler vatandaş karnesi raporunda anket sonuçlarıyla birlikte raporlanır.
13. Vatandaş Karnesi Raporlama: Alınan geri bildirimlerle birlikte vatandaş karnesi raporu sonlandırılır.
14. Sonuçların kamuoyuna duyurulması: Vatandaş karnesi raporu tüm bu adımların ardından Kent Konseyi tarafından basın toplantısı ile kamuoyuna ilan edilir.

Yerel yönetimlerde katılımcılığın sağlanması ve eşitlikçi bir belediye anlayışının hayata geçirilmesi, toplumun farklı kesimlerinin değişen ihtiyaçlarını dikkate almak ve bu ihtiyaçların belirlenebileceği mekanizmaların yaratılmasıyla mümkündür. LGBTİ'lerin yerelde kamu hizmetlerine erişimi alanında ne gibi sorunlar yaşandığını, LGBTİ yurttaşların uğradığı ayrımcılık türlerinin hizmetlerden faydalanma konusunda ne tür eşitsizlikleri doğurduğunu tespit etmek açısından vatandaş karnesi örneği, izleme çalışmaları kapsamında etkin bir yöntem olarak kullanılabilir.

Belediyelerde bütçe izleme²⁹

5393 sayılı Belediye Kanununun Bütçenin hazırlanması ve kabulünü düzenleyen 62. maddesine göre Belediye Başkanı tarafından stratejik planlara uygun olarak hazırlanan bütçe tasarısı eylül ayının birinci gününden önce encümene sunulur ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı belediye bütçe tahminlerini merkezi yönetim bütçe tasarısına eklemek üzere eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına bildirir. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte kasım ayının birinci gününden önce belediye meclisine sunar. Meclis bütçe tasarısını yılbaşından önce, aynen veya değiştirerek kabul eder. Kabul edilen bütçe, mali yılbaşından itibaren yürürlüğe girer.

29 Belediyelerde bütçe izlemeyle ilgili detaylı bilgi için bkz.

www.tepav.org.tr/upload/files/1271241449r7524.Belediye_Butcesi_Nasil_Izlenir.pdf

Yerel yönetimlerde karar alma mekanizmalarına katılmanın bir yöntemi de bütçe hazırlık süreçlerine ve bütçe izleme çalışmalarına katılmaktır. Belediyelerin seçimleri takip eden ilk 6 ay içinde hazırlamakla yükümlü oldukları stratejik plan aynı zamanda yapılacak çalışmalara ayrılacak bütçenin de belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Belediyeler, stratejik plan hazırlık sürecinde olduğu gibi bütçe tasarısı hazırlıklarına da vatandaş katılımını sağlayacak yöntemleri geliştirmelidir. Bunun hayata geçirilebilmesi için stratejik plan ve bütçe tasarılarının hazırlık süreçlerinin bir takvimle belirlenmesi ve halka duyurulması gerekmektedir.

Belediyelerin bütçeleri oluşturulduktan ve kamuoyuyla paylaşıldıktan sonra harcamalarının izlenmesi, stratejik planda yer alan hizmet ve politikaların hayata geçirilmesinin takip edilebilmesi açısından önemlidir. Ancak etkin bir izleme faaliyeti için yerel yönetimlerin bütçe ve harcamalarının kamuya açık olması yeterli olmayabilir. Hem periyodik olarak bu bilgilerin izlenmesi hem de kamuoyunun anlayacağı şekilde analiz edilmesi ve bunların paylaşılması gerekmektedir. Bütçe izleme çalışmalarında sivil toplum örgütleri ve yurttaşlar açısından esas alınacak olan kategori, belediyelerin yıllık olarak yayımlamakla yükümlü oldukları faaliyet raporlarında yer alan fonksiyonel sınıflandırmadır. Fonksiyonel sınıflandırmada yapılan harcama amacına göre tasnif edilir ve hangi alanda ne kadar yatırım yapıldığını görmeyi sağlar. Örneğin belediye kanununda yer alan ve belli ölçekteki belediyelerin sunmakla yükümlü oldukları kadın sığınmaevi, çocuk merkezleri ve gençlik merkezleri gibi hizmetleriyle ilgili gereken sosyal harcamaların yapılıp yapılmadığı faaliyet raporu üzerinden kontrol edilebilir. Bunun yanı sıra sivil toplum örgütlerinin belediyelere bilgi edinme başvurusunda bulunarak belediyelerin harcamalarının takibini yapmaları mümkündür.

Kamu Harcamalarını İzleme Platformu (KAHİP)³⁰

Hem merkezi yönetimin hem de belediyelerin kamu harcamalarını izlemek üzere bir araya gelen Kamu Harcamalarını İzleme Platformu, vatandaşlardan toplanan vergilerin harcanma sürecini izlemeyi, bu sürecin şeffaf olması için çalışmayı ve sosyal harcamaların artırılması ve etkin kullanımını savunmayı amaçlamaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi (Bilgi STK) tarafından sürdürülen, SPoD LGBTİ'nin de üyesi olduğu platform; Türkiye'de kadın, çocuk, gençlik, engelli, LGBTİ, sağlık ve sosyal haklar alanlarında çalışan hak temelli 52 sivil toplum örgütünün kamu harcamalarını izlemek için bir araya gelerek kurdukları bir platformdur.

30 www.kamuharcamalariniizlemeplatformu.org/

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

1980'li yıllarda Avrupa'da yürütölen demokratikleşme ve yerellik tartışmaları kapsamında, demokratik özerklik ve yerel yönetimlerin özerkliği kavramları gündeme gelmiş ve sonrasında ise konuyla ilgili ortak bir kararın alınması gerektiği üzerinde durulmuştur. Aslında bu süreç 1950'lerde başlamış, 1953 yılında Versailles'da I. Avrupa Komünler Birliği toplanarak yerel yönetim özerkliğinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne konulması önerilmiştir. Tartışma yaratan bu gelişme sonrasında Avrupa Konseyi tavır değiştirmiş olsa da yerel yönetimlerin özerkliği 60'lı ve 70'li yıllarda da tartışılmış, en nihayetinde 1985'te Avrupa Konseyi "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" başlıklı bir belge imzalamıştır³¹. Bu anlaşma ile demokratik özerkliğin önemli bir kolu olan yerel yönetimlerin özerk olması hususu ve bu özerkliğin koşulları vurgulanmıştır.

1985 Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, "kendi sorumlulukları ve yerel nüfusun çıkarları dahilinde kamu işlerinin önemli bir bölümünün, hukuki sınırlar içerisinde düzenlenmesi ve yönetilmesi konusunda yerel makamların hakkını ve kabiliyetini" vurgular. Bu bakış açısıyla, eşitliğin hayata geçirilmesi ve teşvik edilmesi, yerel özyönetim kavramının temelini oluşturur. 1985'te imzaya açılan Şart, Avrupa Konseyi'ne üye olan 47 devletten 45'i tarafından imzalanmış ve onaylanmıştır. (İmza koymayan iki devlet Monako ve San Marino Cumhuriyeti'dir.)

31 Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın tam metni için: www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.pdf

Şart, Türkiye Cumhuriyeti tarafından 1988 yılında imzalanmasının ardından, 1991’de TBMM tarafından onanmıştır. 1992’de ise bazı maddelerine çekinceler konmuştur. Türkiye ile birlikte şartın bazı maddelerine çekince koyan 31 devlet bulunmaktadır, fakat çekince olmayan diğer maddeler ülkeleri bağlayıcı özelliكتedir. Ancak Avrupa Konseyi, Şart’ın uygulanmasını denetleyici hiçbir mekanizmayı şu ana kadar kuramamış, metin yol gösterici fonksiyonunda kalmıştır.

Şart’ın 3. maddesinde yerel yönetimlerin özerkliği şu şekilde tanımlanmıştır: “Özerk yerel yönetim kavramı yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamını taşır. ”

Bu anlamda Şart, yerel yönetimlerin kendilerini ilgilendiren her konuda dışarıdan müdahale olmaksızın kendi kurallarını belirlemesini ve bu kuralları uygulamasını öngörmektedir. Fakat bu kurallar siyasi bir özerklikten ziyade genellikle ekonomik özerkliğe vurgu yapar.

Türkiye, Şart’ın 4’üncü maddesinin 6’ncı fıkrasına, 6’ncı maddesinin birinci fıkrasına, 7’nci maddesinin üçüncü fıkrasına, 8’inci maddesinin üçüncü fıkrasına, 9’uncu maddesinin dördüncü, altıncı ve yedinci fıkralarına, 10’uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına ve 11’inci maddesine çekince koymuştur.

Türkiye’nin çekince koyduğu maddeler şunlardır:

- + 4. maddenin 6. paragrafı: ‘Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendileriyle olanaklar ölçüsünde zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır.’
- + 6. maddenin ilk paragrafı: ‘Kanunla düzenlenmiş daha genel hükümlere hâle getirmemek koşuluyla, yerel makamlar kendi iç idari örgütlenmelerini, bunları yerel ihtiyaçlarla uyumlu kılmak ve etkin idare sağlamak amacıyla, kendileri kararlaştırabileceklerdir.’
- + 7. maddenin 3. paragrafı: ‘Yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve faaliyetler kanunla veya temel hukuکی ilkelere göre belirlenir.’ (Çekinceye rağmen Türkiye iç hukukunda bunu sağlamıştır.)
- + 8. maddenin üçüncü paragrafı: ‘Yerel makamların idari denetimi, denetleyen makamın müdahalesinin korunması amaçlanan çıkarların önemiyle orantılı olarak sınırlandırılmasını sağlayacak biçimde yapılmalıdır.’
- + 9. maddenin 4. paragrafı: ‘Yerel makamlara sağlanan kaynakların dayandığı mali sistemler, görevin yürütülmesi için gereken harcamalardaki gerçek artışların mümkün olduğunca izlenebilmesine olanak tanımaya yetecek ölçüde çeşitlilik arz etmeli ve esneklik taşımalıdır.’

- + 9. maddenin 6. paragrafı: ‘Yeniden dağıtılan kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda, kendilerine uygun bir biçimde danışılacaktır.’
- + 9. maddenin 7. paragrafı: ‘Mümkün olduğu ölçüde, yerel makamlara yapılan hibeler belli projelerin finansmanına tahsis edilme koşulu taşımayacaktır. Hibe verilmesi yerel makamların kendi yetki alanları içinde kendi politikalarına ilişkin olarak takdir hakkı kullanmadaki temel özgürlüklerine halel getirmeyecektir.’
- + 10. maddenin ikinci paragrafı: ‘Her devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır.’ (Çekinceye rağmen Türkiye iç hukukunda bunu sağlamıştır.)
- + 10. maddenin 3. paragrafı: ‘Yerel makamlar, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dahilinde, başka devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilirler.’ (Çekinceye rağmen Türkiye iç hukukunda bunu sağlamıştır.)
- + 11. Madde: ‘Yerel yönetimler kendi yetkilerinin serbestçe kullanımı ile anayasa veya ulusal mevzuat tarafından belirlenmiş olan özerk yönetim ilkelerine riayetin sağlanması amacıyla yargı yoluna başvurma hakkına sahip olacaklardır.’

Çekince konan bu maddelerle Türkiye Cumhuriyeti Devleti, yerel yönetimlerdeki karar alma mekanizmalarında merkezin yerelden onay ve danışma almasını reddetmekte; yerel özerk yönetimlerin kendi iç örgütlenmelerini oluşturma taahhüdünü vermekten kaçınmakta; yerel yönetimlere idari denetim hakkı sağlamamakta; yerel yönetimlere kaynak dağıtım ve harcamalar konusunda esneklik ve çeşitliliğin sağlanmasını reddetmekte; yerel yönetimlere kaynak dağıtım konusunda danışılması taahhüdünü sağlamamakta; yerel yönetimlerin kendi yetkilerini serbestçe kullanımı konusunda yargı yolunu açmayı reddetmektedir.

Çekinceli maddeler ve Şart’ın uygulama alanları üzerindeki tartışmalara bakıldığında, çekincelerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Kürt siyasal hareketi tarafından dile getirilen siyasal özerklikle ilgili tavrının bir yansıması olduğunu görmek mümkündür. Öte yandan yerel düzeyde katılım hakkı ve yerel demokrasinin hayata geçirilmesi yalnızca Kürt siyasi hareketinin bir talebi olmadığı gibi, yerelde kamu hizmetlerine erişimde ayrımcılığa uğrayan bütün grupların öncelikli bir talebi olmalıdır.

Yerel yönetimlerin, hizmetlere erişim ve siyasal katılım açısından son derece cinsiyetçi ve heteroseksist olduğu ülkemizde LGBTİ’ler açısından da yerelde kamu hizmetlerine erişimde de ciddi bir ayrımcılık söz konusudur. LGBTİ hareketinin yirmi yıllık mücadelesi sonucunda kamusal alanda belli bir görünürlük sağlanmış olsa da bu görünürlük LGBTİ’lerin eşit bireyler olarak yaşamalarına olanak tanımamaktadır. Bu yüzden eşitlik mücadelesinin LGBTİ’lerin yereldeki eşitsizliğini de ana mücadele hattı olarak belirlemesi büyük önem taşıyor.

Avrupa Kentsel Şartı

Yerel siyasette demokratik siyaset için değerli bir diğer anlaşma da yine de Avrupa Konseyi'nin yayımladığı Avrupa Kentsel Şartı'dır. Birincisi 1992 yılında yayımlanan Şart, problemlili olan kentlere bir yol gösterme amacı taşımaktadır. 2008 Mayıs'ında ikincisi yayımlanan Avrupa Kentsel Şartı'nda daha çok sürdürülebilir kentler ve kasabalara odaklanılmıştır. 'Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto' alt başlığını taşıyan metin, yerel yönetimlerden, bütün çeşitlilikleri ile ve paylaştıkları Avrupa değerlerini esas alarak, kamu politikalarında etik yönetim, sürdürülebilir kalkınma ve daha ileri düzeyde bir dayanışma ilkelerini uygulamalarını istemektedir. Avrupa'nın kent halkları için yeni bir kentsel yaşam şeklinin çerçevesini çizmeyi, diğer bir deyişle, yeni bir ortak yaşam tarzı ve kent yaşamına yeni bir yaklaşım sunmayı amaçlamaktadır.

Bu Şart, Avrupa kentlerinin kentlilere ait olduğuna vurgu yaparak bunun gelecek nesillere de aktarılması gereken ekonomik, sosyal ve kültürel bir değer olduğunu söylemektedir. Bu anlamda sürdürülebilirliğe önem vermekte, kentlilerin demokratik talepleri için de kentsel yönetim modelini önermektedir.

Şart'ın aşağıda sıralanan maddelerinin hayata geçirilmesi, LGBTİ'lerin yereldeki eşitlik mücadelesine önemli katkı sunacaktır;

- + Kentler yaratıcı çeşitliliği desteklemelidir.
- + Kentler çoklu kimlikleri ve kültürleri bir araya getirerek bunların karşılıklı olarak birbirlerini zenginleştirmesini sağlamalıdır.
- + Yerel düzeyde katılım hakkı, referandum ve doğrudan katılım yolları izlenmelidir.
- + Siyasi temsil sorunlarına (seçimlere az katılım, belli bir grubun siyasete katılmaması vs.) yerel siyaset kanalından çözüm sunulmalıdır.
- + Bölgesel bir yönetim olmalı, her düzeyde 'yerindenlik' uygulanmalı, ortak siyasal projeler kent halklarıyla yürütülmelidir.
- + Çevre, konut ve ulaşım konularında sosyal eşitlik talepleri dinlenmelidir.
- + Alt sınıfların ve onların mekanlarının eşitlik karşısında korunması gerekir.
- + Yerel kültür ve yerel belleğe önem verilmelidir.

15 bin eşcinsel anayasayı kilitledi

YENİ anayasayı yazmak için kurulan Uzlaşma Komisyonu, eşcinsel tartışması nedeniyle kilitledi. Komisyon, ayrımcılık yapılamayacak gruplar arasında "**cinsel yönelim**"in de yer almayacağı tartışmaları nedeniyle gündür yol alamadı. Anayasayı kilitleyen, bilinen eşcinsel sayısının 15 bin kişi olduğu bilgisi komisyon toplantısında üyelere aktarıldı.

BDP VE CH BASTIRMA

Eşcinsellik Anayasaya İlk Adımını Atıyor

Şişli Belediyesi
@sislibelediyesi

Belediyemizin Sağlık Müdürlüğü binasında LGBTİ yurttaşlara eşit sağlık hizmetimiz her akşam 20:00'ye dek devam ediyor

İstanbul, Türkiye

Potansiyel müşterileriniz her yerden ulaşılabilir. İşletmelerini anyora

ANASAYFA GÜNDEM POLİTİKA ASAYİŞ SPOR DÜNYA EKONOMİ EĞİTİM YEREL HABERLER

iha.com.tr > Kent haberleri > Beşiktaş Belediye Başkanı LGBT birerleri ile poz verdi

20 Kasım 2014 16:55

Beşiktaş Belediye Başkanı LGBT birerleri ile poz verdi

Nefret suçuna dikkat çeken Beşiktaş Belediye Başkanı Av. Murat Hazinekar, 20 Kasım Nefret Suçu Mağduru Trans Bireyleri Anma Günü dolayısıyla LGBT bireylerle birlikte poz verdi.

SİZ DE AD

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'ndan "Türkiye LGBTT-Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transseksüel ve Travesti" hareketi üyelerine adaylık için destek sözü geldi.

DÖRT BAŞVURU YAPILDI

Kılıçdaroğlu önceki gün TBMM'deki makamında kabul ettiği temsilcilere "Belediye meclis üyelerine aday olmanız halinde üst soralarda yer almanızı değerlendiririz" dedi. İstanbul'da Şişli, Beşiktaş ilçeleri ile Adana ve Mersin'den "belediye meclis üyesi" olmak isteyen dört LGBTT'linin parti üyeliği de CHP MYK'ca tamamlandı. >> 26. sayfada

DAY OLUN

